

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglašje iz Kr. Italije in tuzemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina za eno leto 12.000 Lir 12.000
za izposojnino pa Lir 22.800

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Nuovi duri colpi inflitti all'aviazione nemica

Altri 29 velivoli nemici abbattuti o distrutti dall'aviazione dell'Asse o dal preciso tiro della difesa contraerea
Morte eroica del generale Predieri

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 15 ottobre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 872:

Attività di artiglierie e di pattuglie sul fronte dell'Egitto: un velivolo britannico è stato distrutto dalle batterie contraeree di una nostra divisione.

Nei pressi di Sidi Barrani è stato catturato l'equipaggio composto di due ufficiali e due sottufficiali, di un velivolo nemico abbattuto il giorno sei corrente dalla difesa contraerea di Tobruk.

L'arma aerea ha proseguito le operazioni contro l'isola di Malta.

Nel tentativo di opporsi ai decisi attacchi dei bombardieri dell'Asse l'aviazione nemica perdeva, in aspri combattimenti, venticinque apparecchi: 7 abbattuti dai cacciatori italiani e 17 da quelli germanici.

Un'azione di 3 velivoli avversari contro

un convoglio in navigazione nel Mediterraneo è fallita: Due trimotori attaccanti venivano fatti precipitare dal preciso tiro di una nostra torpediniera ed il terzo dalla scorta aerea.

Il 13 ottobre, nell'adempimento del suo dovere, è caduto sul fronte egiziano il generale Alessandro Predieri, comandante della divisione «Brescia», citata all'ordine del giorno per il valoroso comportamento nei combattimenti ad El Alamein. Il nome del generale Predieri si aggiunge a quelli di tanti altri nostri comandanti di grandi unità i quali, in primissima linea vicino ai loro soldati, hanno affrontato tutti i rischi della serrata durissima lotta e fatto olocausto della vita per la vittoria delle nostre armi.

Novi hudi udarci sovražnemu letalstvu

Nadaljnjih 29 sovražnih letal sestreljenih ali uničenih od osnega letalstva ali točnih strelav protiletalske obrambe
Junaška smrt generala Predierija

Glavni štab italijanskih Oboroženih sil je objavil 15. oktobra naslednje 872. vojno poročilo:

Delovanje topništva in patrol na egiptskem bojišču; protiletalske baterije neke naše divizije so uničile britansko letalo. V bližini Sidi Barranija je bila zajeta posadka sovražnega letala, ki ga je protiletalska obramba Tobruka sestrelila 6. t. m. in čigar posadko so sestavljali dva oficirja in dva podoficirja.

Letalstvo je nadaljevalo svoje operacije proti otoku Malta.

Pri poskusu, da bi se uprlo odločnim napadom bombnikov osi, je sovražno letalstvo izgubilo v ostrih spopadih 25 letal; 7 so jih sestrelili italijanski lovci, 18 pa nemški.

Akcia treh sovražnih letal proti nekemu našemu konvoju v Sredozemlju ni uspela. Točni strel naše torpedovke so sestrelili dva napadajoča trimotorja bombnika, enega pa je sestrelilo letalsko spremstvo.

Dne 13. oktobra je v izpolnjevanju svojih dolžnosti padel na egiptskem bojišču general Alessandro Predieri, poveljnik divizije »Brescia«, ki je bila zabeležena zaradi hrabrega zadržanja v bojih pri El Alameinu. Ime generala Predierija se pridružuje onim tolikih drugih naših poveljnikov velikih enot, ki so v najbolj izpostavljenem položaju poleg svojih vojakov prevzeli vse tveganja zelo trde in krčevite borbe ter žrtvovali svoje življenje za zmago našega orožja.

Eksplodizije na angleških parnikih v Gibraltaru

Tanger, 14. okt. s. Prebivalstvo Tangerja je imelo danes preliko videti ponovno, kako smešna je anglosaška propaganda, ki dosega z lažni že stratoferične višine. Neki krajevni list je objavil pod velikim naslovom na treh stolpcih poročilo o zadnjem Rooseveltovem govoru, v katerem je bilo

Mosulski petrolejski vod prekinjen

Carigrad, 15. okt. d. Petrolejski vod iz Mosula je bil od neznanih oseb poškodovan v bližini Hadite in je transport petroleja na precejšnje razdalje prekinjen. Za britanske vojske sile na Srednjem vzhodu je to hud udarec. Posebno močno občuti prekinitev petrolejskega voda britanska vojna mornarica v vzhodnem delu Sredozemskega morja, ki se oskrbuje po tem vodu z mosulskim petrolejem. Pri Haditi se petrolejski vod razcepi na dve veji, katerih glavna vodi v Haifo in Tripolis. Tudi ta veja je bila že večkrat prekinjena.

Carigrad, 15. okt. d. Iz Iraka poročajo, da je izbruhnila stavka med delavstvom na iraških petrolejskih poljih. Zadnje vesti javljajo o spopadih med stavkojočim delavstvom in britansko policijo. Britanske oblasti v Iraku skušajo prikriti pravi značaj stavke, katere ost je naperjena proti britanskemu gospodarstvu v Iraku ter prikazujejo stavko in nemire, do katerih je prišlo v zvezi z njo, kot pojav, ki ima navadno gospodarsko ozadje.

Japonsko izkrcaje na Salomonskem otočju

Pozno ameriško priznanje izgub na morju

Buenos Aires, 15. okt. s. Ameriško mornariško ministrstvo javlja, da so se večeraj jutraj japonske čete ob zaščiti pomorskih enot izkrcale v severnem delu otoka Guadalcanar, zapadno od ameriških postojank.

Buenos Aires, 15. okt. s. Ameriško mornariško ministrstvo ugotavlja, da so večeraj jutraj na južni obali Guadalcanara izkrcale japonske čete zelo številne.

Tokio, 15. okt. d. V zvezi s priznanjem ameriškega mornariškega ministrstva, da je bilo v začetku avgusta pri Salomonskih otokih potopljenih več ameriških vojnih ladij je službeni zastopnik japonskega informacijskega urada Hori na večerajšnji tiskovni konferenci pripomnil, da je pač

zelo zanimivo, da je ameriško vojno ministrstvo potrebovalo celih 70 dni, preden je sporočilo svetu, da so bile 8. in 9. avgusta pri Salomonskih otokih potopljene tri ameriške križarke. Hori je pripomnil, da bo pri tako počasnem priznavanju izgub mornariško ministrstvo Zedinjenih držav priznalo celotne zavezniške izgube v tej veliki pomorski bitki, ki so znašale 40 vojnih ali transportnih ladij, bodisi potopljenih, bodisi hudo poškodovanih. Hori je še pripomnil, da je zadnja ameriška objava o izgubi treh križark nadaljnji primer ameriške taktike, ki si prizadeva napravi svoje težke izgube na morju manj očitne s tem, da jih priznava le postopno.

Neprestani izgredi in upori v Indiji

Aretacija vodje muslimanskih upornikov

Bangkok, 14. okt. s. Iz Indije poročajo, da je bilo v Patni aretiranih 25 Indov in 14 žensk. V Sahabadu je množica demonstrantov zaigala poštno poslopje. V nekem kraju pokrajine Bihar sta skušala neki angleški uradniki in neki policijski inspektor aretirati nekaj nacionalistov. Prišlo je do spopada. Policija je streljala in ubila enega Inda. Preteklo noč je nastala eksplozija v neki telefonski kabini na glavnem kolodvoru v Bombaju. Eksplozirala je bomba. V Bombaju so bili aretirani trije Indci, ki se udeležijo pohoda demonstrantov. V državi Rajkot so bile izvedene številne preiskave. Zaplenjena je bila velika količina protiangliških letakov. Aretiranih je bilo mnogo Indov. V Camilli v pokrajini Bengaliji je policija zaprla prednico, v kateri je delalo okrog 50 indijskih žen. Izdelke v prednici je policija zaplenila. To prednico je svoj čas otvoril Mahatma Gandhi. Neredi so bili v Madrasu in Karakiju, kjer je množica skušala osvoboditi aretirance.

Bangkok, 14. okt. s. Angleži so ujeli Abdul Kaffara Kana, imenovanega »obmejni Gandhi«. Vest o zajetju tega ponoš-

nega in drznega muslimana, ki je dvignil v severozapadnih ravninah in gorah med Indijo, Turkestanom in Afganistanom prapor upora proti Angležem, je napravila med bojevitimi rodovi, katerih priznani šef je bil, največji vtis. Abdul Kaffar Kan je formiral skupine rdečih srajc, sestojčih iz prostovoljcev, s katerimi je že dolgo držal v šahu angleške sile, ki so bile poslone na to področje z naročilom, da ga živga ali mrtvega ujamajo, vzpostavijo red in ukonijo bojevitost prebivalstva. Na odprtem polju bi se v tisočih spopadih poraženi in nazaj pognani Angleži nikoli ne mogli polastiti tega hrabrega muslimanskega voditelja. Pred dnevi je Abdul Kaffar Kan sprejel neko žensko, ki mu je povedala, da je njegov edini 16letni sin Ali hudo ranjen skrit v neki hiši in da hoče videti pred smrtjo očeta. To vas so za sedle angleške čete. Potrebno je torej bilo, da se poda Kaffar Kan v vas preoblečen. Ženska se mu je ponudila za vodnico. Kaffar Kan je ženski sledil, ko pa je prekoračil z njo neki gorski prelaz, ga je od zad napadlo kakih 100 angleških vojakov, ki so ga po kratki borbi aretirali.

Veliki uspehi na Kavkazu

Nad 500 sovjetskih operišč zavzetih — Nov prodor v severnih okrajih Stalingrada

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 15. okt. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na Kavkazu so prodirle nemške in slovaške čete na težavnem gozdnem in gorskem ozemlju v ogorčenih borbah nove sovražnikove postojanke ter v naskoku zavzele nad 500 operišč in bojnih postojank. V odseku od Tereku so bile sovražnikove sile vrzene nazaj.

V Stalingradu so pehotni oklopni oddelki strli zagrižen odpor sovjetskih čet v hišnih blokih in na postojankah po barikadah ter prodri globoko v severno mestno področje. Razen tega so ruslita letala v zaporednih valovih z uspehom napadla sovražnikove bunkerje in topniške postojanke. Razbremenili napadi sovražnika so bili zavrnjeni s hudimi izgubami zanj. Hudi letalski napadi so bili naperjeni tudi na prevozna sredstva in prekladalšča boljševikov na spodnjem toku reke Volge. Požar je uničil eno petrolejsko ladjo in dva prevozna vlačila.

Na fronti ob Donu so rumunske čete zavrnile sovjetske krajevne napade.

V srednjem odseku fronte so lastne akcijske napadnih oddelkov imele za posledico uničenje številnih bunkerjev in postojank. Letalske sile so napadale važne železniške proge, pri čemer je utrpel sovražnik znatne izgube prevoznih sredstev.

Med letalskimi napadi je bila v Finskem zalivu zažgana sovjetska topničarka.

Na visokem severu so bili letalski napadi usmerjeni na taborišča čet vzhodno od zaliva Kola, izmed katerih so bila nekatera razdejana.

Angleško letalsko oporišče na otoški trdnjavi Malta so letalske sile podvleli in ponovi obmetavale z bombami težkega kalibra. V letalskih borbah so nemški in italijanski lovci sestrelili skupno 25 angleških lovcev, izmed njih 18 samo nemški lovci. Dve lastni bojni letali se nista vrnila.

Pri napadu na promet s konvoji pred angleško obalo so brzi čolni potopili štiri sovražnikove trgovske ladje s skupno 8.000 br. reg. tonami. Vsi brzi čolni so se vrnili v oporišče.

V noči na 14. oktobra je prišlo v Rokavskem prelivu do pomorske bitke med nem-

škimi in zaščitnimi edincami in premočnimi sovražnikovimi oddelki, ki so obstojali iz dveh skupin rušilcev in več oddelkov brzih čolnov. V tem spopadu je bil potopljen en angleški brzi čoln, 5 nadaljnjih brzih čolnov pa poškodovanih oziroma zažganih. Ena lastna edinca je bila izgubljena. Stražne ladje in protiletalsko topništvo na morju je sestrelilo nad področjem Severnega morja dve sovražni letali.

Lahka nemška bojna letala so bombardirala večeraj vojaško važne naprave in vojaške cilje na angleški južni obali.

Operacije napadnih oddelkov na vzhodu

Berlin, 15. okt. d. V severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča je bilo večeraj po večini delovanje udarnih oddelkov in topništva. Nemci so zavrnili več sovražnikovih lokalnih sunkov in patzadeji sovjetskim četam znatne izgube moštva in orožja.

Tudi na stalingrajskem bojišču so bile operacije v znamenju lokalnega delovanja napadnih oddelkov, pri čemer so nemški oddelki uničili večje število nadaljnjih sovražnikovih utrjenih postojank in bunkerjev. Sovražnik je s svojimi izvidniškimi oddelki izvršil več sunkov, ki pa so bili vsi zavrnjeni.

Izvrsten uspeh je dosegla neka nemška edinca z uničenjem ene izmed sprednjih sovražnikovih utrjenih postojank, s katere so sovjetske čete večkrat napadle nemške črte. Prostovoljski oddelki treh mož se je podvleli spazli do sovražnikovega bunkerja in položili vanj razstrelivo. Ko je večer sovjetski oddelki zasedli bunker, iz katerega so se običajno podvzemali sovjetski protisunkovi, je naboj eksplozivni in bunker je z vso sovjetsko posadko vred zletel v zrak.

Potopljene sovjetske podmornice

Helinski, 15. okt. d. S pristojne finske vojske strani javljajo, da so finske pomorske in letalske sile v vodstvu pri Aaland-skih otokih v septembru potopile več sovjetskih podmornic.

Neenotnost anglosaškega vojaškega vodstva

povzroča v Washingtonu in Londonu hude skrbi

Bern, 15. okt. Kakor se doznava iz raznih informacij anglosaškega izvora, ki jih objavljajo švicarski listi, si v Londonu in Washingtonu na vse pretege prizadevajo, kako bi našli kakršnokoli obliko, ki naj bi končno rešila toliko razmotrivano vprašanje skupne strategije tako zvalih združenih narodov.

Za sedaj je gotovo samo to, da je bil britanski general Bennings imenovan za glavnega direktorja britanskega odposlancev za proizvodnjo v Washingtonu namestu Kanadčana Pettersona, ki izhaja iz zasebne proizvodnje. Britanska propaganda je sedaj zelo razpirla to imenovanje, ki se v pomanjkanju česa boljše razširja v svet kot velik dogodek in ki naj bi napovedovalo, da se pripravljajo v najkrajšem času važni sklepi v pogledu zavezniške strategije, ki naj bi obenem razčistili vprašanje anglosaške proizvodnje.

Londonski poročevalci švicarskih listov pravijo, da se Churchill in Roosevelt vedno bolj zavedata nujne potrebe po končni ustvaritvi harmonije v pogledu političnega, industrijskega in vojaškega delovanja. Potrdilo teh prizadevanj naj bi bilo med drugim imenovanje admirala Beahyja, bivšega severnoameriškega veleposlanika v Vichiju, za šefa Rooseveltovega generalnega štaba za vsa vojaška vprašanja.

Na drugi strani pa nudijo ponovni pristiki ne le Rusije, temveč tudi Kitajske, kakor kaže pizvi, ki ga je v New Yorku izdal čungkingški zastopnik Soong, zgovoren dokaz, da se vojna ne more voditi samo na vojaškem področju, pa še manj seveda tudi samo na industrijsko-proizvodnem, čeprav so tako sprva mislili. Ni namreč dovolj proizvajati, temveč je potrebno tudi določiti, kako naj se proizvodnja porazdeli in na katerih področjih, z drugo besedo, ugotoviti je treba, na katerem izmed številnih vojnih sektorjev naj se osredotožijo glavni naporji združenih držav.

V Washingtonu z nestrpnostjo pričakujejo povratek ameriškega veleposlanika v Moskvi Standleya, ki naj bi med drugim poročal tudi o sovjetskem stališču glede pravičnejše porazdelitve vojaških sil, s katerimi razpolagajo štiri glavne zavezniške Amerike, Velika Britanija, Kitajska in Sovjetska zveza. Kakor daje slutiti Soongova izjava, pritiskata sedaj z vso silo Moskva in Čungking na to, da bi bi končno ustanovljen »izvršni svet združenih narodov«. Ta naj bi odsele — in ne več sami vladi v Londonu in Washingtonu — odločil, kam naj se pošiljajo zavezniške sile, ki so na razpolago.

Ni treba še posebej poudarjati, da so tako v Londonu kakor v Washingtonu nasprotni načelu ustanovitve takšnega sveta, kajti njegova ustanovitev bi pomenila, da bi tako Kitajci kakor Rusi imeli potem v tem zboru enako besedo kakor Anglosasi. Prisiliti bi se tako mogla Anglija, da odpošle na druga področja, na primer na Kitajsko, na bližnji vzhod ali kamorkoli drugam onih več milijonov ali vsaj del teh čet, ki so v brezdelju na britanskem otoku, kakor so to ponovno naglašali zadnje dni v Moskvi, Čungkingu in celo Washingtonu.

Kakor javlja londonski poročevalec lista »National-Zeitung«, so v Londonu neenadno mnenja, da približevanje zime ni-

kakor ne predstavlja pomirjevalnega činitelja za Veliko Britanijo. Ako bi v operacijah na vzhodnem bojišču nastal odmor, je jasno, da bi mogla Nemčija s svojimi zavezniški začetki veliko, čeprav samo letalsko akcijo na zapadu proti Angliji, pa morajo zato te čete še nadalje ostati na britanskih tleh. Vsekakor hočejo s tem Angleži pridobiti na času tako nasproti Čungkingu kakor nasproti Moskvi in preprečiti, vsaj v mejah možnosti, nadaljnje Stalino-ve in Čungkingove udarce. Poslednjega so hoteli pomiriti med drugim s tem, da so uprizorili šalo o nameravani odpovedi eksteritorialnim pravicam na Kitajskem. Čeprav se v Čungkingu — že zaradi varovanja oblike — zahvaljujejo, niso opustili prilike, da ne bi istočasno dali razumeti, da je vprašanje anglosaških pravic, pa naj bo žid te vojne kakršenkoli, že davno rešeno.

V zvezi z nameravano odpovedjo Anglosasov tem pravicam javlja neko sporočilo iz Londona, da je državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Raw na vprašanje v spodnji zbornici odgovoril med drugim, da se nameravana odpoved ne nanaša tudi na povratek Hongkonga Kitajski, češ, da se angleški dogovori tičejo samo odpovedi eksteritorialnim pravicam na kitajskem ozemlju. Pričakovati smemo, da se bodo omejitve vedno bolj razširjale, še preden bo uresničena obljubljena odpoved. (Il Piccolo.)

Stockholm, 15. okt. d. Vprašanje odnosov med zapadnimi silami in Sovjetsko unijo ter do neke meje tudi s Kitajsko, postaja kakor piše washingtonski dopisnik londonskega »Timesa«, zmerom bolj aktualno. Dopisnik se v daljšem članku bavi z medsebojnimi odnosi zaveznikov, za katere je nastalo posebno zanimanje po odhodu ameriškega poslanika admirala Standleya iz Moskve. Kakor javlja list »Svenska Dagbladet«, tudi omenjeni washingtonski dopisnik v polni meri potrjuje govorice, da zahteva Kremenjev vpliv na gospodarske in politične načrte ter sklepe zaveznikov. Kakor pripominja švedski list, sklicujoč se na pisanje »Timesovega« so-trudnika, je Stalino-va vroča želja, da bi se v večji meri upošteval pri izvrševanju zavezniških strateških načrtov nasvet sovjetskih vojaških in političnih zastopnikov. Ta Stalino-va želja, tako sodi švedski list, je bila najbrže tudi eden izmed glavnih vzrokov za Stalino-vo pismo dopisniku ameriške poročevalske agencije Associated Press. Sporno vprašanje odnosov med Sovjetsko zvezo in njenimi anglosaškimi zavezniki je posebne važnosti, kakor sodi švedski list, tudi za nadaljnji razvoj položaja na Pacifiku, ki ga Sovjetska zveza obravnava kot bojišče drugega reda, do čim na drugi strani Zedinjene države pretežno del svojih sil koncentrirajo ravno proti Salomonskemu otočju. Novi Gvineji in Aleutom. Iz vsega navedenega je razvidno, da vladajo med zavezniški nesoglasja celo v tako osnovnih vprašanjih, kakor so vojna prizorišča, na katera naj bi se postavile njihove sile.

Polemika o angleških vojnih metodah

Zeneva, 14. okt. s. Vojne metode, ki jih izvaja angleško vrhovno poveljništvo, so

dale povod za živahne polemike na obeh straneh Atlantika in za kritike proti odgovornim ljudem. Doznava se, da je odprto pismo, ki ga je objavila ameriška revija »Life«, v katerem je bilo zapisano, da se Američani nečisto borijo za ohranitev Anglije in njenega imperija, izzvalo protest lorda Halifaxa pri direkciji te revije. Korak angleškega veleposlanika pa ni imel druge posledice kakor novo odprto pismo, v katerem isti pisec Davenport trdi, da bodo Angleži zadovoljni šele tedaj, ko bo Anglija podvzela vse možne napore v prid skupne stvari. Američani pa niso edini, ki kritizirajo zadržanje in metode Anglije. Znani angleški vojaški kritik Lidell Hart je nedavno v neki svoji knjigi zardil, da je bila taktika angleškega poveljništva samo vrsta zmot in da angleška vojska, čeprav bi postala številnejša in močnejša, kakor je danes, nikoli ne bo mogla poraziti nemške armade in da je zamisel pošiljanja ljudi na kontinent in ustvaritev druge fronte samo utopija. Hartova teza je povzročila živo zanimanje v Angliji in dvignila mnogo prahu v krogih strokovnjakov za letalsko-pomorska vprašanja, ki vztrajajo, kakor je znano, pri tem, da Anglija lahko zmaga, ako razvije in ojači svoje letalstvo. Polemika pa se ne omejuje na te članke in angleški vojaški strokovnjak Quigley ostro kritizira v reviji »Fortnightly Review« metode, uporabljene v tej vojni, s katerimi angleško poveljništvo meni uničiti sile osi, namreč s propagando, blokado in bombardiranjem. Angleška propaganda, trdi Quigley, ki je porazdeljena na 5 ministrstev, je neučinkovita, ker ponavlja samo stare fraze, ki so izgubile že vso vrednost in smisel v vojni l. 1914-1918. Blokada se je popolnoma nesrečila, ker njeni zagovorniki popolnoma pozabljajo, da moderna dobro motorizirana vojska lahko živi na zavzetem ozemlju. Glede bombardiranja je jasno, da ni doseglo svojega namena, ker je izkušnja pokazala, da so ostale vojske tvor-nice nepoškodovane, dočim je bila povzročena škoda le v stanovanjskih hišah. Pisec svari angleško poveljništvo, naj opusti letalsko vojno, kajti ob nadaljevanju bombardiranja civilnega prebivalstva bo javno nemško mnenje čisto gotovo še bolj zasovražilo našo državo.

Vojna na morju

Buenos Aires, 15. okt. s. Po poročilu argentinskega parnika »Santa Cruz«, ki je dospelo mornariški prefekturi, je parnik rešil na Atlantiku 16 brodomolcev z ameriškega trgovskega parnika »John Carter Rose«, katerega je torpedirala podmornica Osi.

Berlin, 15. okt. d. Iz Stockholma javljajo, da objavlja tamkajšnji list »Dagens Nyheter« zanimiv razgovor s članom posadke švedskega parnika »Brasile«, ki se je pravkar vrnil v švedsko luko Goeteborg. V razgovoru se pohvalno poudarja korektno postopanje nemških podmornic z nevarnimi ladjami. Mornar s švedskega parnika je izjavil, da je nemška podmornica ustavila švedski parnik, ki je plul iz severne v južno Ameriko. Poveljnik podmornice je zaplenil ladijske papirje švedskega parnika, ki je verjetno prevažal tihotapsko blago. Poveljnik nemške podmornice je ukazal kapitanu švedske ladje spremljati smer, po desetih minutah pa je vrnil papirje in odredil, da sme ladja svobodno nadaljevati pot. Podmorniška posadka je na švedski ladji kupila živež in cigarete, ki jih je tudi prav dostojno plačala. Svoj razgovor je švedski mornar zaključil s pripombo, da postopanje nemške podmorniške posadke ni dalo povoda niti za najmanjšo pritožbo.

Sodelovanje Japonske, Kitajske in Mandžukua

Tokio, 15. okt. d. Večeraj je bila prva seja japonskih, kitajskih in mandžukških delegacij, ki sodelujejo na konferenci za izgradnjo kooperacije dežel Daljnega vzhoda. Konferenco je sklical »Liga za razvoj Daljnega vzhoda«. Otvoritvene seje, ki je bila že v torek, so se poleg zastopnikov raznovrstnih organizacij iz Japonske, Kitajske in Mandžurije udeležile tudi mnoge vodilne japonske osebnosti z japonskim zunanjim ministrom Tanijem na čelu. Na večerajšnji seji je bil soglasno sprejet predlog predsednika »Lige za razvoj Daljnega vzhoda«, ki je začrtal glavna načela, temelječa na skupni deklaraciji v trojnem paktu združenih sil Japonske, Kitajske in Mandžukua, podane 30. novembra 1940. Predlagajo periodične seitanke delegatov Japonske, Kitajske in Mandžukua. Nadalje se bodo prirejali medsebojni obiski predstavnikov zainteresiranih organizacij in izmenjava publikacij in informacij o gospodarskem področju se bo pospeševalo najtesnejše sodelovanje. Prihodnja konferenca delegatov Japonske, Kitajske in Mandžukua bo v Hsingkingu.

Kitajski armijski general prešel k Japoncem

Tokio, 14. okt. s. »Niči-Niči« doznava iz Sanghaja, da se še nadaljuje prehajanje čungkingških čet k nankinškimi. Doznava se, da je general Canggihs s 1200 možmi prešel k Japoncem v pokrajini Santung. General Cang, ki ima čin poveljnika armadnega zbora, je prej že služil pod Vangčing-vejem.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Kdor sedaj ne spregleda, ta spregledati noče!

Krvava komunistična kampanja v naši pokrajini doživlja svoj dokončni in neizbežni polom. Njeni voditelji in poveljniki so pobeželi in se poskrili, mnogi so se zatekli k samomoru, zapeljanci pristajajo na ostali prepričanju samim sebi da niso neimovne posledice blaznega početja, v katero jih je zagnalo nemoralno truškištvost vodstva.

Spričo strahotne nesreče ki jo je komunizem prikladal nad naše ljudstvo, je treba ugotoviti, da bi je ne bilo, ako bi več zagledali pravočasni opomini in svarila razsodnih in resnih ljudi. Komunisti so zavajali zlasti lahkoverno mladino in neuko ljudstvo z lažnimi in nespametnimi gesli. Od pomladi do jeseni so ti izkoreninjenici pitali množice z vedno novimi gesli in vestmi, ki so se že v kratkem času tudi nekritičnim ljudem izkazale za bedaste laži. Vendar so z njimi, kakor tudi z grožnjami in strahovanjem mnoge zapeljali.

Bili so taki, ki so se po bističih gestah dali zapeljati med partizane. Pričevanja tistih, ki so se potem vendar rešili, soglasno potrjujejo, da so vsi ti zapeljanci doživeli takoj v začetku strahotno razočaranje, ko so spoznali, da so prišli v roke zločinskih tipov, ki so se pritepli iz vseh krajev, ki pa jim je komunistično vodstvo poverilo poveljniška in komisarjska mesta. Kdor od teh iztreženjencev je dal duška svojemu razočaranju, je brez usmiljenja zaigral svoje življenje. Naše kraške jame krijejo poleg trupel nedolžnih žrtev, ki so jih komunisti pomorili med podeželskim prebivalstvom, tudi nešteta trupla fantov, ki so bolj verjeli lažni komunistični propagandi kakor

besedam treznih mož, ter so se tako dali zapeljati med partizane ali drugačne komunistične pomagače. V svoji lahkovernosti niso spoznali, da gre za nesramne laži ljudi, izsolanih v posebnih komunističnih tečajih tujine. Ko so potem spregledali, je bilo že prepozno. Morali so se ali popolnoma ukloniti in postati slepo orodje trockističnega vodstva, pa pri tem teptati in uničevati vse, kar jim je bilo po prejšnjem svetu — ali pa so se njih trupla pridružila neštetim drugim, ki leže po kraških jamah in dolinskih gozdovih.

Poleg lažne propagande je strahovanje glavno sredstvo komunističnega vplivanja na ljudi. Komunistični umori in drugi zločini, kolikor ne izvirajo iz gole moralne pokvarjenosti, iz zločinske strasti po ubijanju in uničevanju, imajo predvsem namen strahovanja ljudi. Čim bolj se kaže, da so ljudje spregledali komunistično propagando in da se ji ne puste več zapeljati, tem bolj se komunistično vodstvo zateka k terorističnim zločinom, da bi si s strahovanjem ohranilo še vsaj nekaj pomagačev. In tem večje je njegovo besnenje, čim bolj je jasno, da se blizu komunistični strahovladi ne izbeže konec.

A tega konca tudi ti zadnji izbruhi obupnega besa ne bodo zadržali. Odkritja o komunističnih grozodejstvih po deželi in zadnji umori v Ljubljani, zlasti zahrbtni umor dr. Natlačena, so odprli in morali odpreti oči prav vsakomur. Kdor sedaj ne spregleda, ta spregledati noče. On se pridruži komunistom in prevzema odgovornost za njihova početja. Ničve več se ne bo mogel izgovarjati, da je bil zapeljan.

Pravila Združenja šolnikov Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odobril pravila Združenja šolnikov Ljubljanske pokrajine, ki se glase:

Cl. 1. Združenju šolnikov Ljubljanske pokrajine je naloga pospeševati delovanje šole in javnih knjižnic, sporočati Visokemu komisarju vse, kar zadeva zboljšavo ustroja in poslovanja šolstva, sodelovati s pristojnimi oblastmi za spopolnjevanje šole v okviru novega pravne sistema in političnega reda in delovati za kulturno, navedeno in gmočno podpiranje svojih članov. Za doseg tega namena Združenje lanko: a) sklicuje seštanke, na katerih se obravnava vprašanja in didaktična vprašanja; b) ustanovi svojo knjižnico in po okolnostih svoj list; c) organizira poučne zlete in potovanja; d) skrbi za zdravniško in gospodarsko pomoč članom (ustanove, olajšave za potovanje in za bivanje itd.).

Cl. 2. Združenje šolnikov združuje svoje člane v tele odseke: 1. univerzitetni profesorji in docenti in privatni docenti; 2. univerzitetni asistenti in lektorji; 3. knjižničarji državnih knjižnic in javnih ustanov; 4. profesorji gimnazij, učiteljski in srednjih strokovnih šol prvega reda; 5. učitelji meščanskih šol in strokovnih šol drugega reda; 6. šolski nadzorniki, učitelji ljudskih šol, otroških zavetih in otroških vrtec. V ustreznih odsekih so vključeni tudi upokojenci posameznih strok.

Cl. 3. Delovno področje vsakega posameznega odseka se določi v posebnem pravilniku, ki se izdela v smislu teh pravil.

Cl. 4. Članstvo se pridobi po prošnji na posebnem obrazcu, ki jo sprejme predsedstveni odbor. Če ne nasprotujejo posebne okolnosti, so že samo po sebi člani Združenja člani odsekov naslednjih združenj Ljubljanske pokrajine, spojenih v Združenju z navedbo Visokega komisarja z dne 2. maja 1942-XX št. 153: 1. Jugoslovenskega profsorskega društva; 2. Združenja meščanskošolskih učiteljev kraljevine Jugoslavije; 3. Jugoslovenskega učiteljskega združenja in 4. Društva jugoslovanskih bibliotekarjev — sekcije v Ljubljani. Tudi ti pa morajo vložiti prošnjo po prvem odstavku tega člena in v njej navesti združenje, kateremu so pripadali.

Cl. 5. Članstvo se izgubi: 1. z ostavko; 2. če se ne plača članarina več kot šest mesecev; 3. če je prenehala služba; 4. z izključitvijo po sklepu predsedstvenega odbora.

Cl. 6. Organi Združenja so: 1. predsednik; 2. predsedstveni odbor; 3. skupščina; 4. nadzorstveni odbor; 5. glavni tajnik.

Cl. 7. Predsednika imenuje Visoki komisar; ostane na svojem mestu tri leta in se lahko ponovno imenuje. Predsednik a) zastopa Združenje polnoveljavno; b) sklicuje predsedstveni odbor in skupščino članov ter jima predseduje; c) predlaga Visokemu komisarju glavnega tajnika za imenovanje; d) imenuje zaupnike šestih odsekov; e) odobruje imenovanje skupinskih vodij; f) sklicuje, če smatra to za potrebno, splošne in delne seštanke članov za pretes vprašanj ki so vredna posebne pozornosti, in sporoča njihove sklepe pristojnim oblastem.

Cl. 8. Predsedstveni odbor je sestavljen iz predsednika Združenja zaupnikov šestih odsekov in glavnega tajnika. Predsedstveni odbor je posvetovalni in določuje organ Združenja. Skliče ga predsednik najkasneje v tretji tretjini vsakega meseca, v kateri je pouk. Predlaga proračune in zaključne račune Združenja. Sklepa o sprejemanju in o izključevanju članov. Pomača predsedniku in ga podpira pri vzpostavljanju delovanja šestih odsekov. V sejah predsedstvenega odbora poročajo zaupniki o vprašanjih, ki so bila obravnavana na sestankih skupin.

Cl. 9. Skupščina je sestavljena iz članov šestih odsekov. Skliče jo predsednik Združenja v prvi tretjini meseca decembra vsakega leta. Skupščini je naloga: a) odobranje proračuna in zaključnega računa Združenja; b) odobravanje poročila predsednika; c) volitev nadzorstvenega odbora; d) pretresanje drugih predmetov, postavljenih na dnevni red.

Cl. 10. Nadzorstveni odbor je sestavljen iz treh članov, ki jih izvoli skupščina; ostane na svojem mestu tri leta in se lahko ponovno izvoli. Naloga mu je nadzorovati upravno poslovanje Združenja in poročati skupščini o opravljenih pregledih.

Cl. 11. Glavne tajnika imenuje Visoki komisar na predlog predsednika Združenja. Glavni tajnik je predsedniku na pomoč pri vseh poslih njegove pristojnosti in ga nadomestuje v poslih redne uprave, če predsednik začasno zadržan ali ko

Prepoved kretanja od 20. do 5. ure

V veljavo stopi v torek

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XX št. 291 in glede na svoje naredbe z dne 30. oktobra 1941-XX št. 135 in z dne 24. junija 1942-XX št. 125 o predpisih za promet:

Cl. 1. Do nove odredbe ne sme v Ljubljanski pokrajini nihče krožiti od 20. do 5. ure.

Cl. 2. Čas, ob katerem se morajo zapirati javni obrati in končati javne predstave se določa za vsa pokrajina na 19.30 uro.

Cl. 3. Druge določbe naredb z dne 30. oktobra 1941-XX št. 135 in z dne 24. junija 1942-XX št. 125 se ne spreminjajo.

Cl. 4. Ta naredba stopi v veljavo na dan 20. oktobra 1942-XX.

Ljubljana, 13. oktobra 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Pogreb dr. Natlačena

Truplo umorjenega bana dr. Natlačena je ležalo večeraj in danes na odru v kapelici sv. Nikolaja na Zalah. Neprestano so se vrstile ob njem množice kroglicev, ki so prihajali in odhajali z bolečino v srcu in s trdnim sklepom v duši, da mora biti komunističnih zločinov enkrat za vselej konec. Krsta s truplom počiva sredi velike množine vencev in šopkov iz poznojesenskega cvetja in zelenja.

Ponoči bodo truplo dr. Natlačena prepeleli v ljubljansko stolnico, kjer bo dopoldne in popoldne do 3. položeno na katafalku, da ga bo moglo prebivalstvo Ljubljane hoditi krog. O jutrišnjih pogrebnih svečanostih nam sporoča pogrebni odbor:

Jutri, v petek ob 7. jutrajše bo truplo pokopano položeno na katafalk v stolnici.

Ob 10. bo slovesna pogrebna sv. maša, ki jo opravi prevzvišeni gosp. knezoškof dr. Gregorij Rožman.

Truplo ostane nato v stolnici do 3. popoldne, da ga more prebivalstvo Ljubljane hoditi krog in moliti za pokoj njegove duše.

Pogreb pri Sv. Križu bo z Zal ob 4. popoldne.

Izšel je prvi roman

novе knjižne zbirke

Prvi zvezek Dobre Knjige priša Mire Pucove izvirni roman »Tiha voda«. Roman obravnava življenje v Zabukovju, slovenskem podeželskem rudniškem kraju, pred pol stoletja.

V podrobni prodaji velja okusno broširana knjiga 10 lir, v platno vezana in na debelejšem papirju tiskana knjiga pa 25 lir. Dobi se v upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda« ter v knjigarnah.

Naročniki »Dobre Knjige« dobe prvi roman že v teh dneh dostavljen na dom, kolikor ga niso že dobili. Tisti, ki so sporočili, da bodo po knjige sami prihajali v upravo naših listov, lahko pridejo po prvo knjigo vsak delavnik od 8. do 18. ure.

Knjiga je tiskana v omejeni nakladi, v skladu s številom prilaženih naročnikov. Preseček je le majhen. Zato ne odlašajte z nakupom knjige! Če se hočete poslužiti ugodnosti znižane cene, se na »Dobro Knjigo« lahko naročite še sedaj, vendar le tako dolgo, dokler bo še kaj izvodov na razpolago.

Nov šef javne varnosti na Hrvaškem

Zagreb, 14. okt. s. Z današnjim dekretom je Poglavlak razrešil njegovih dolžnosti generalnega direktorja javne varnosti Evgena Kvaternika, namesto katerega je imenoval dr. Ljudevita Zintermana.

Nove nemške lokomotive

Berlin, 15. okt. d. Nemške tovarne lokomotiv so pričele na veliko izdelovati nov tip nemške vojnne lokomotive, ki je določena v prvi vrsti za proge v vzhodnih zasedenih pokrajinah. Posebne značilnosti nove nemške vojnne lokomotive so v poenostavljeni konstrukciji, s katero se je dosegel znaten prihranek gradbenega materiala in delovnega časa. Nadalje je nova lokomotiva posebno učinkovito zavarovana proti mrazu, kar je za promet v vzhodnih pokrajinah posebne važnosti. Načrta za vojno lokomotivo sta izdelala ministrstvo za oborožitev in municije v marcu letošnjega leta. Pri eni sami novi lokomotivi se je prištedilo 26.000 kg materiala ter 6000 delovnih ur. Dočim so prejšnje normalne lokomotive vsebovale približno 7000 kg bakra, se je pri novi lokomotivi porabilo samo 220 kg te dragocene kovine. Znatno manjša je pri novi konstrukciji tudi odstotek kosila. Le najnujnejši deli lokomotive so prebarvani ali prepleškani. Prva vojna lokomotiva je že absolvirala 5000 km pokusne vožnje deloma na prav slabih železniških progah. Lokomotiva je pri tem vlekla novo vrsto vagonov, pri katerih je bila lastna teža toliko zmanjšana, da se lahko koristni tovor pri vsakem vagonu povzga za 5 ton.

Gospodarstvo

Organizacija kmetijske proizvodnje v Italiji

Nedavno smo poročali o kmetijskem obdelovalnem načrtu za leto 1942/43, ki je izdan za 33 najvažnejših kmetijskih pridelkov in ki predvideva za vsako pokrajino določeno obdelovalno kvoto. Odkar je bil ustanovljen ministrski odbor za ureditev proizvodnje, za razdelitev in za cene življenjskih potrebščin, se ta ureditev vrši po enotnem načrtu. Razvil se je že popoln sistem, ki ima namen doseči maksimalno proizvodnjo za prehrano prebivalstva. Vse ta s sistem sloni na načelu, ki ga je Duce označil z naslednjimi besedami: Pravi in resnični interesi kmetov se ne morejo varovati z dviganjem cen, temveč le z zaščito števnih rezerv.

Sistem je organizatorično zgrajen tako, da se doseže v poslovanju pospeševanje, poenotenje in poenostavitev. V središču celotnega sistema je obdelovanje zemlje po enotnem načrtu. Odločilen je v tem pogledu vpliv posameznih pokrajinskih prefektov, ki imajo kot izvrševalci sklepov ministrskega odbora razširjene kompetence, da in smislu dobljenih navodil — torej ne po samih krkah — izdajajo svoje ukrepe, prilagojene krajevnim potrebam, vendar tako, da se ne preokorči okvir generalnega načrta. Kmetje ne bodo več urejali obdelovalne zemlje po svojih individualnih pogledih z ozirom na lažje delo ali večjo rentabilnost ali manjši riziko, temveč v okviru generalnega načrta, ki ga je sestavil minister Pareschi in ga je odobril ministrski svet. Ta generalni načrt določa za vsako pokrajino obseg setve posameznih rastlin. Seveda je tu potrebna do gotove meje elastičnost glede na proizvajalne možnosti in potrebe posameznih pokrajin. Izjeme, ki jih lahko dovoli pokrajinski prefekt, seveda ne smejo bistveno vplivati na celotni obdelovalni načrt.

Za leto 1942/43 je predvideno bistveno povečanje površine nekaterih važnih kultur, obenem pa celotno povečanje površine obdelane zemlje. Pri tem je upoštevano, da so kmetijski delavci le omejeno na razpolago, prav tako so upoštevane razpoložljive količine semen, orodja itd.

S kmetijskim generalnim načrtom so v tesni zvezi najnovejši ukrepi za racionalizacijo industrije. Delovne moči, ki se bodo oprestile v industriji s to racionalizacijo, bodo privedene nazaj k delu v kmetijstvu. Vzpostreno gre prizadevanje, da se pripravijo zadostne količine gnojil, sredstev za zatiranje škodljivcev pa tudi; potrebno število novih kmetijskih strojev. Posebni ukrepi so vrh tega predvideni za racionalnejše izkoriščanje travnikov in pašnikov, za konzerviranje živinske krme in za poljsko pridelovanje krme.

Gospodarske vesti

== Tudi na Hrvaškem bodo preorali pašnike. Prejšnji mesec smo poročali o italijanskem generalnem obdelovalnem načrtu za leto 1942/43, ki predvideva med drugim, da bodo v letu 1942/43 preorali 400.000 ha travnikov in pašnikov, kar bo omogočilo nadaljnje povečanje z žitom posejane površine, pri čemer je predvideno, da se bo izpadek pri živinski krmi nadomestil v celoti s pridelovanjem visokovrednih krmilnih rastlin na poljih. Sedaj poročajo iz Zagreba, da bo sliči ukrepi izdani tudi na Hrvaškem. Veliki župan velike župe Posavje dr. Sabolič je podpisal naredbo, po kateri se morajo vsi pašniki zemljiških zajednic, občin in zasebnikov, ki so sposobni za pretvoritev v polja in niso neobhodno potrebni za pašo živine, preorati in posejati z žitom in krmilnimi rastlinami, da se bo na ta način povečala proizvodnja živil in tudi krme. Vsi ostali pašniki, ki niso primerni za pretvoritev v polja, se morajo pravilno urediti kot pašniki. Iztrebiti se mora gromovje in vse ostalo nekoristno rastlinje, izravnati se morajo jame, da se njih ne bo stala voda, in zasuti nizko ležeča mesta, kjer raste le slaba kislja trava. Da se pašniki ohranijo v dobrem stanju je s to naredbo prepovedana pašna v zgoljni pomladi, pa tudi med letom po dežju, ko so pašniki prevlažni in živina s hojo po pašniku uničuje travo. Zlasti obilne morajo skrbeti, da so pašniki v dobrem stanju, da se pognojijo in pobrana. Zemljiške zajednice in občine morajo vsako leto v svojem proračunu določiti potrebna sredstva za vzdrževanje pašnikov.

== Razširjenje naprav podjetja Anton Res v Ljubljani. Industrijsko in gradbeno podjetje Anton Res v Ljubljani namerava razširiti svoje naprave v Ljubljani ob železnici pri tovarni Saturnus. Poleg skladišča za asfalt in prvotnih dveh kuhinjskih in mešalnikov z motornim pogonom namerava postaviti nadaljnje stroje in producijske naprave (transformator, razne motorje, drobilce, dva mlina, sita, 2 elevatorja, žago, kuhinjska za strešno lepenco). Pregled delno je izvršenih naprav in komisijiski ogled bo v petek 30. oktobra ob 8.30 na kraju samem. Interesantom so načrti do dneva razprave na vpogled pri VIII. oddelku Visokega komisariata v Ljubljani in pri županu mestne občine v Ljubljani. Ugovor lahko vložijo pri enem teh oblastev pisмено do 28. oktobra ali pa ustno na samem razpravnem naroku.

== Novo bolgarsko delniško pravo. Bolgarski pravosodni minister Partov je te dni podal zanimivo izjavo o zakonskem načrtu o delniških družbah. Novi zakonski predpisi, ki se nanašajo na delniške družbe so potrebni, ker sedanji ne ustrezajo več gospodarskim potrebam in so zastareli. Bolgarija je že pred izbruhom sedanje vojne pričela uvajati dirigirano gospodarstvo. Ta tendenca se je v zadnjem času še bolj uveljavila v bolgarski gospodarski politiki. Sedaj prihaja do popolnega izraza tudi v novem zakonskem načrtu, ki sicer nadalje varuje svobodo gospodarskega udejstvovanja, toda z omejitvijo, da mora biti to udejstvovanje v skladu z interesi državne skupnosti. Po predpisih zakonskega načrta se bistveno omeji anonimnost je delniškega kapitala. Ta anonimnost se je pogosto zlorabljala na škodo države. Zato je v zakonskem načrtu dana državni možnost, da po potrebi ugotovi lastnike delniške glavnice. Nadalje je predvidena minimalna glavnica za delniške družbe v višini 1.5 milijona levov. Vrsta določb ima namen zaščititi manjšinske delničarje in njihove pravice. V ta namen je določeno, da smejo delniške družbe izplačevati nagrade članom upravnega odbora šele tedaj, če se

10% čistega dobička dodeli rezervnemu fondu in če dobe delničarji dividendo v višini zakonite obrestne mere. Delničarji, ki imajo 1/3 glavnice, imajo pravico poslati v nadzorstvo enega člana. Nadaljnji predpisi poostrejujejo določbe glede predlaganja bilanc Narodni banki. Posebne določbe pa se tičejo inozemskega kapitala, ki mora biti v službi državne skupnosti.

== Iz hrvaškega gospodarstva. Družba Vladimir Arko, industrijsko podjetje d. d. v Zagrebu, je povišala glavnico od 20 na 25 milijonov kun. Istočasno je bila vpisana sprememba pravil, ki ima namen razširiti delokrog podjetja. Podjetje se bavi s proizvodnjo spirita, kvasa, etra, acetata in drugih kemičnih proizvodov, konjaka, šampanjca, žganja, ruma in likerjev, z destilacijo sadnih sokov, z izdelovanjem lesenih in pločevinastih sodov, z mešanjem spirita z bencinom ter s trgovino z vinom in kmetijskimi proizvodi na debelo. — Pri znanem zagrebškem oglasnem zavodu »Interreklam« d. d. je bilo vpisano povišanje glavnice na 1 milijon kun, poleg spremembe naziva tvrdke v »Interreklam, hrvaški oglašni zavod d. d. v Zagrebu«.

== Izkoriščanje kuhinjskih odpadkov za pitje svinj. V Nemčiji so še pred vojno (leta 1937.) ustanovili organizacijo (Ernährungshilfswerk), ki skrbi za to, da se v večjih mestih zbirajo in izkoristijo razni kuhinjski odpadki. V nekaterih mestih so občine same organizirale zbiranje in izkoriščanje kuhinjskih odpadkov, in to z velikim uspehom. Drugod pa se zbirajo kuhinjski odpadki in dajo na razpolago okoljskim rejcem svinj. Važen pogoj za tako zbiranje je pravosodna olprena, da se odpadki ne pokvarijo, vrhu tega pa morajo gospodinjke spravljati odpadke ločeno od smeti. V letu 1941. je po pravkar objavljenih podatkih izkoriščanje kuhinjskih odpadkov za krmljenje svinj dalo 15 milijonov kg mesa in masti.

== Trdka Bata v Bolgariji. Svočas je trdka Bata ustanovila v Bolgariji družbo »Bolgarska Kotva d. d.« za prodajo Batovih čevljev v Bolgariji. Sedaj je ta trdka zaprosila za dovoljenje, da sme iz Nemčije uvoziti potrebne stroje za ustanovitev lastne tvornice čevljev, kjer se bodo izdelovali predvsem preprosti čevlji za široke slovi prebivalstva.

== Neveljavni turški bankovci. Beograjski listi objavljajo sporočilo Srbske narodne banke, ki opozarja, da so na ilegalen način prišli v promet turški bankovci po 50 piastrov in 100 turških lir, ki niso veljavni. Veljavni bankovci po 50 piastrov v Turčiji sploh ni. Neveljavni bankovci po 100 lir, ki so prišli ilegalno v promet, se spoznajo na ta način, da nosijo sliko predsednika Izmeta Inenija namesto slike Kemala Atatürka.

Braziliija je popolnoma pod komando USA

Rim, 14. okt. s. Po neki izjavi mornariškega ministra Knoxa izhaja, da je bila brazilska mornarica postavljena pod poveljništvo ameriškega admirala, ki vodi ameriške pomorske sile v Južnem Atlantiku. Tudi brazilski narod je bil postavljen pod poveljstvo ameriškega generala, ki vodi letalske transporte v Južnem Atlantiku. Ameriška vlada, ki je preko Sumnerja Wellesa dala red »neprimerno« v vodenju Argentini in Čilu, preko ministra Knoxa pa 10 točk v vodenju Braziliiji, ki je dokazala, da razume panamerikanstvo prav tako kakor Washington s tem, da je postala narodna oborožena sila pod ukaze ameriških poveljnikov. Braziliija je zelo zaslužna za imeprij dolarja. Ako bo Rooseveltu uspelo, da v skladu s svojimi političnimi sanjami razširi oblast Washingtona na ves ameriški kontinent, bo tako hvalčeval Braziliijo, da jo bo imenoval »osvojenca št. 1«.

Madridska razstava

Madrid, 14. okt. s. Ob navzočnosti mornariškega ministra za vzgojo ter diplomatiskih zastopnikov, oblasti in hierarhov, je bila otvorjena razstava zasebnih listin Kristofa Kolumba v mornariškem muzeju. Na razstavi so listine, ki so bile rešene pred uničenjem rdečih in katere so darovali vojvode Veragua. Dokumenti so velike zgodovinske važnosti.

Premoč nemškega letalstva

Berlin, 14. okt. s. Odgovarjajoč na vprašanje nekega inozemskega novinarja je neki zastopnik Wilhelmstrasse izjavil, da je zaradi slabega vremena udejstvovanje letalstva zlasti v severnem in srednjem odseku zelo zmanjšano. Rekel je tudi, da je v stalingraskem odseku nemško letalstvo še vedno odločno v premoči nad sovražnim letalstvom. Ako je sovražno letalstvo imelo za nekaj trenutkov premoč na Kavkazu, ga danes že nima več.

Nov most preko Dunava

Sofija, 14. okt. s. Proti koncu meseca se bo prvič sestala mešana bolgarsko-rumunska komisija, ki bo izdelala načrta za gradnjo velikega mostu preko Dunava med Rusčukom in Giorgijem. Dela se bodo pričela prihodnjega pomlad. Stroške bosta z enakimi deli plačali obe vladi.

Židje v Franciji

Pariz, 15. okt. d. Generalni komisariat za židovska vprašanja v Franciji je objavil statistične podatke, iz katerih je razvidno, da živi v zasedenem delu Francije 120.000 židov, od čim jih je v nezasedenem delu Francije ok 600 do 700 tisoč. Natančnega števila židov v nezasedenem delu Francije statistika še ni mogla zajeti.

Jutrovi oplasi so naši najboljši prodajalci in nakupovalci

Oglasi v »Jutru«

imajo vedno uspeh!

KULTURNI PREGLED

Keramika v Faenzi

V mestu Faenzi se je začela četrta razstava odnorne svetovnoznane keramike. Faenza je to vrsto umetne obrti povzdignila na estetsko visoko stopnjo in jo približala umetnosti. Vsa keramična tvornost na zapadu se naslanja na bogato tradicijo italijanske Faenze.

Nobenom mestu ni tako poklicano za organizacijo in pospeševanje keramike kakor Faenza, piše v »Meridiano di Roma« Anacleto Margotti; z zvezi z omenjeno razstavo in z nacionalno tekmo keramikov. Slavnostni preteklost tega mesta na področju keramične umetne obrti, njegov sloves, ki je prešel meje Italije, njegove priznane delavnice, ki so skozi dolga stoletja gojile čudovito tehniko ognja, vse to popolnoma opravičuje pravico Faenze, da stopi na prvo mesto v tem gibanju. Vojna, širša in strnjena, kakor jo je človeštvo kdaj doživelo — nadaljuje Margotti — zaman izčrpa na vseh straneh energije: Faenza ne pozablja, da se nekatere oblike dejavnosti ne dajo nikdar preiti, da so strasti, ki jih ni mogoče pogasiti, zato je uspešna, da ni niti letos pretrgana serija nacionalnih natečajev za keramiko, ki so se združili z imenom Faenze. Tako je bila prirejena letos četrta razstava, ki je zares vredna široke pozornosti.

Keramična tehnika, izvaja Margotti, je združena s tekmi tečajev, da prav zaradi tega dopušča vedno nove in večje razvojne oblike, nova presenečenja in nove pridobitve. Tehnika, oblika, slog, vse mora služiti temu, da se ustvari kaj boljšega, bolj ustrezajočega zahtevam in potrebam naše dobe. V zadnjem času je bilo preveč gibanj in umetniških poskusov, da bi moglo vse to ostati brez vpliva na keramiko in da bi ne vzbudilo v njej težnje po usmerjenosti, ki bo bolj soglasna s časom.

Prekрасne »tanjane« štirinajstega in petnajstega stoletja, okrašene z značilnimi, delno groteskimi ukrasi, ki kažejo izredno fantazijo in se odlikujejo po bleščavih temnodimnih ozadjih, pa medlajoni, krožniki, anfore, vaze vseh tipov in vsake velikosti, vse to ne more več s svojim večnim ponavljanjem zadostiti sodobnim potrebam in današnjemu okusu. Počasna in stopnjevita revolucija se pojavlja na vseh področjih človeškega življenja in misljenja ter se polasta predmetov in stvari, ki ga obdajajo. Keramika zavzema med njimi vidno mesto: mesto, na katerem rokodelci, ki so se povzpeli na najvišji klin umetnikov, zastavljajo svojo sposobnost in strastno verno, da bi ustregli današnjim pogledom in potrebam. Četa mirnih, potrpežljivih, inteligentnih in neumornih delavcev si prizadeva dan za dnem, kako bi ustvarila tudi na tem področju kaj novega, lepšega in mikavnega. Tvorijo jo mladi in stari, vneto tekmujejo, da bi odprli nova obzorja, na večerj neznanne cilje.

Razstava v Faenzi pričajo o rezultatih tega prizadevanja. Udeležujejo se jih keramični umetniki iz vseh pokrajin Italije. Razvisti so dela ogromnega obsega, ki pa kažejo presenetljivo enovitost barve in ukrasov; kipe, ki so bili najprej modelirani in pobarvani ter šele nato pečeni v ognju, ne da bi pri tem izgubili bogastvo vzornih obrtnih tonov in svojo plastično vrednost. Dalje so tu skleda in krožniki raznih oblik, ki obdajajo preprostost modernega sloga in nadaljujejo njegove tradicije, izogibajo se nepotrebnemu ponavljanju, pa cele plastične kompozicije z motivi iz vsakdanjega življenja in vendar polne poezije. Razstava keramike v Faenzi kaže njen napredek v stilnem in formalnem tehničnem in umetniškem pogledu. »L'arte del fuoco«, kakor imenujejo Italijani keramično umetnost, je stopila velik korak naprej. Sedanja razstava v Faenzi, sklepa Anacleto Margotti, nudi umetnostnemu kritiku priliko, da ugotavlja to dejstvo z močnim zadoščenjem.

Pisatelj in družba

V Weimaru so se sestali nemški pesniki in pisatelji. Ob tej priliki je imel državni minister dr. Göbbels daljši govor o smislu in pomenu duhovnega ustvarjanja v novi družbi, posebej se v zvezi s sedanjo vojno. Bilo bi popolnoma napačno, je dejal dr. Göbbels, če bi videli v ogromnem razmahu nacionalnih sil, oblikujočih novo Nemčijo, samo fizično stran, ne pa tudi nič manj veličinski duhovni in duhovni donos. Kakor koli važen je čisto materialni potencial nekega naroda za uspešno nadaljevanje vojne, je treba prav tako visoko ceniti moralne sile, ki spremljajo materialni donos in mu šele dajejo trdno podlago. Minister je izjavil, da ima ogromen vzpon Nemčije po letu 1933, svoje duhovne vzroke in da je zakoreninjen v svetovnonazorskim preobračanju. V tej vojni ne gre samo za materialno, marveč tudi za duhovno eksistenco Nemčije.

Potem ko je dr. Göbbels ponovno obsodil negativni tip intelektualizma, je izrecno izključil iz te skupine ljudi nacionalno inteligenco, ki s svojim znanstvenim in drugim delom prispeva k nemškemu uspehu v vojni. Pod intelektualizmom misli neko vrsto političnega, ki preveč vedo, da bi verovali iz instinkta, a premalo, da bi verovali iz spoznanja. Intelektualec te vrste je neplodovit v misljenju in sterilen v dejanju. Tem višje pa povzdiguje dr. Göbbels tisto nacionalno inteligenco, ki z resnim ustvarjanjem in vernim bojem z vsemi ovirami, kar jih zastavlja raziskavanju in oblikovanju snov znanstvenega in umetniškega dela, obogatuje narodu njegov duhovni kapital. Pred takimi duhovnimi delavci je treba sneti klobuk.

Govorec o položaju pisatelja v nacionalno-socialistični državi, je rekel dr. Göbbels, da je pisatelju tu določena funkcija, ki daleč presega prejšnje individualno določeno delo. Jaz sam sem — je dejal dr. Göbbels — v svojem življenju preveč pisal, da ne bi vedel, kako težko je treba plačevati za to najlepšo in najbolj osrečujočo človeško strast. Stil je zadeva, ki se je ni mogoče naučiti, ali imaš stil v sebi ali ga nimáš. Ni samo stvar pisanja, marveč in prav toliki mori vsega osebnega življenja. Samo snovi pišejo zaradi samega pisanja. Pravi pisatelj in pesnik piše zato, da služi nekemu smotru in začnejo zgolj estetsko umetnost, ki je sama sebi namen.

Pisatelj krči svojemu času njegova duhovna pota. Kdor živi poleg svoje dobe ali zadaj za njo, nima moralne pravice, da bi govoril svojememu času. Duhovni jezik nekega časa je v njegovem fluidu in njegovi atmosferi. Pesnik ima nalogo, da dožene in opiše ta fluid in to atmosfero. Nič ni za sodobnika bolj osrečujoče, kakor doživljati pri pisa-

telju iz lastne generacije, kako le-ta oblikuje in beseda to, kar mislijo in temno čutijo vsi drugi. Kakor s čudežno palico odpira pisatelj najbolj skrite vrelce bogastva narodne duše.

Dr. Göbbels je govoril tudi o novem tipu današnjega vojaka s stališča duhovne kulture in umetnosti. Pisatelj mora tudi njemu, prav kakor vsemu narodu ojačevati pogum za sedanje in v resnici življenjski stil. Dr. Göbbels se je nadalje dotaknil vprašanja zabavne literature, tako menovane lahke Muze, in je dejal, da ima od izbruhov vojne sem zabavna knjiga velik pomen, ker lajša potrebni odmor boječniku prav kakor delavcu.

Arno Breker, največji nemški kipar

»La Moiss suisse« piše v kulturnem pismu iz Pariza o velikih razstavi, ki jo je priredil v francoskem kulturnem središču eden najpomembnejših nemških kiparjev Arno Breker.

Kipar Arno Breker je dosegel velik uspeh s svojo razstavo v Oranžiji. Uspeh je bil z ene strani v občudovanju, z druge pa v nadodnostih za njegovo delo Breker je pri voditeljih nove Nemčije najbolj upoštevan in najbolj priljubljen umetnik. Njemu izročajo velika državna naročila, on prevzema odgovornost, ki je zvezana z njimi in njega tudi obdajajo vse časti. In zares: med idealom veličine, mladosti in heroizma Nemčije in med plastičnimi stvaritvami Arna Brekerja je zelo očiten sklad.

Arno Breker, ki je korenit Nemec, da,

Kronika

* **Nov grob.** V visoki starosti 83 let se je preselila v večnost posestnica in gostilničarka v Robu ga. **Franciška Jakšičeva**, po rodu **Vodvicih**. Zapuščila številno sorodstvo. K večnemu počitku so jo položili v četrti na farnem pokopališču. Maša za dušnico bo v torek 20. t. m. ob 8. uri v cerkvi Marijinega oznanjenja. Naj v miru počiva! Svojem izrekanju naše iskreno sožalje.

* **Odlični gostje v Milanu.** Po važnih pogajanjih med madžarskimi in italijanskimi industriji pod vodstvom dr. Hagennacherja in dr. Dischke, predsednika madžarske industrijske zbornice, je prispela v Milan še druga komisija madžarskih industrijev, da nadaljuje uspešno pogajanja. Takoj po odhodu madžarskih industrijev sta podžupana dr. Severini in inž. Viani sprejela v palači Marino podžupana španske prestolnice Madrida Pedra Iradierja in Alonsa de Celis ter večjo skupino posebnega španskega odposlancev, ki se je na potu v Rim ustavila tudi v Milanu.

* **Sreča se mu je nasmejala.** Cele tedne je bil lastnik srečke, na katero je bil izrebran glavni dobiček turške narodne loterije, neznan. Tudi ankarski radio, ki so se ga poslužili z namenom, da poišče srečnega lastnika, ni imel uspeha. Zdjaj poročajo iz Carigrada, da se je v mestu Siva zglasil neki kmet in predložil srečko ter prosil, naj pogledajo na listo izrebranih števk, če morda njegova srečka ni kaj začela. Kmet, ki je nanj padel glavni dobiček 25.000 turških funtov je bil, lahko si mislite, nemalo presenečen nad veliko srečo.

* **Smrt smelega planinca.** Iz Belluna poročajo, da se je tamonjši Zvezni podtajnik inž. Albert Cian smrtno ponesrečil na svojem izletu v dolomitsko skupino pri Misurini. Med smelim plezanjem na tako zvanj Zvonik v Valmontanai mu je spodrsnilo, da je padel v globino in ostal na mestu mrtev. Na mesto nesreče je bila poslana pomožna odprava, ki je truplo našla in ga odnesla na dom ponesrečenca.

* **Turški potniški parnik nasedel.** Iz Carigrada poročajo, da je turški potniški parnik »Canakale« na vožnji iz Mersine v Carigrad v bližini Izmiria nasedel. Ponesrečenemu parniku je prihitel takoj na pomoč parnik »Bati« in vzel na krov 180 potnikov. Strokovnjaki si zdaj prizadevajo, da bi parnik »Canakale«, ki je natovorjen z živili, spravili s sipine.

* **Pozen zob.** Annunziata Rossetti, 91-letna šivilja, bivačajo v Chioleggi, ki je pred dnevi praznovala svoj rojstni dan, je bila zelo presenečena, ko je zapazila, da ji rase spredaj čisto nov zob. Starika ki se preživlja s šivanjem, upa, da bo doživela sto let, ker je čila in čvrsta, ter je prepričana, da bo do svoje stote obletnice dobila še vse zobe.

* **Učite se strojepljanja!** Pouk v novih enodvo- in trimesečnih tečajih prične jutri dne 16. oktobra. Tečaj so dnevni ali večerni. Pouk po najuspešnejši desetprstni metodi. Največja moderna strojepljarska, 60 pisalnih, računalnih in raznozvrstnih strojev. Posebni tečaji za stenografijo. Znanje strojepljanja in stenografije je danes nujno potrebno v vseh gospodarskih poklicih, zato tečaj toplo priporočamo. Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago pri ravateljstvu: **Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

IZ LJUBLJANE

u — **Slavni mojster v igranju na orglah** Ulisse Matthey, profesor državnega konservatorija v Torinu, je prvič koncertiral v Ljubljani lani v začetku meseca oktobra. Vse ga je sprejelo takrat z nekim posebnim občudovanjem, ki se je stopnjevalo pri vsaki točki njegovega koncertnega sporeda. Eden izmed glasbenih kritikov njegovega lanskega koncerta pravi med drugim naslednje: »Koncert prof. Ulisse Mattheya se je spremenil v pravo odkritje močne orgelske glasbe, kakor jo lahko silimo le ob čisto izjemnih prilikah. Ulisse Matthey je pokazal zadivljenemu občinstvu, kaj vse lahko izzbavijo iz orgel rok tankočutnega in izkušnega mojstra. Prenekateri poslušalec je odhajal iz stolnice z željo, da bi v tem lepu in vzvišenem prostoru še kdaj slišal koncertanta takih izraznih kakovosti, kakor odlikuje profesorja Mattheya«. Ta prilika je našemu koncertnemu občinstvu dana v ponedeljek, dne 19. t. m. ob pol 7. uri zvečer v ljubljanski stolnici. Prof. Ulisse Matthey bo izvajal na tem koncertu dela različnih mojstrov, med drugim tudi skladbo našega mojstra prof. Stanka Premrla. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Maticne. Na koncert še prav posebno opozarjamo.

u — **Lepo vreme se je nadalje ustalilo v vsej ljubljanski pokrajini.** Davi se je me-

lahko bi celo zapisali: korenit nacionalni socialist, se je vendarle razvil pod globokim vplivom francoskega kiparstva. V njegovem delu razločujemo več razvojnih stopenj. Izprva je ustvarjal pod prav očitim vplivom Rodina in Mafloia, nato pa pod vplivom italijanskega kiparstva (Rim, Firence). In šele ko se je po bivanju v obeh romanskih deželah vrnil v domovino in ko je začel ustvarjati v spominu na to, kar je v tujini videl in živo občutil, je ob kiparju nove Nemčije, kjer so začeli znova prevladati zdravje, ravnotežje in upanje, odkril svojo umetniško osebnost in našel pravo pot.

V katalogu pariske razstave je spisal obsežno študijo o Brekerju eden izmed mojstrov francoskega kiparstva Charles Despiau. Ta uvod kaže živo simpatijo za nemškega mojstra. Breker se je rodil 19. julija 1900 v Eberfeldu v Porenju. V düsseldorfskem muzeju, ki ima toliko lepih umetnikov, ga je za mladih nog globoko zavzela Rodinova plastika »Age d'airain«. Bil je poln navdušenja za tega kiparja in je na dušek prebral o njem knjigo, ki jo je spisal njegov nekdanji tajnik, pesnik Rainer Maria Rilke. Naposled je krenil sam v Pariz k Rodinu.

Organizatorji Brekerjeve pariske razstave so zadostno pokazali te vplive Rodinove skulpture na umetniški razvoj reprezentativnega kiparja nove Nemčije. Če pristojno temu prav tako važne italijanske vplive v drugi razvojni fazi, prihajamo k sklepu, kakor član francoskega inštituta Maurice Muret — pisec članka v »Le Mois Suisse« — da je ta najbolj nemški kipar hkrati tudi »evropski« kipar, predhodnik novih kulturnih sintez.

gla že zgodaj dvignila in je posijalo sonce. Po jutranji temperaturi 6.6° C je v sredo naraslo živo srebro čez dan na 16.3. Davi pa je bila jutranja temperatura 6° C. Barometer se je spet dvignil in se drži na izredni višini 780 mm. Vremenski napovedovalec v Zvezdi napoveduje še nadalje lepo vreme. Ozračje je mirno in polpoldnevo sprijeto topli. Po parkih je še vedno mnogo živahnega življenja. Ljubljanci se pridno sončijo in otroci se igrarajo na vseh igriščih. Tu in tam se najde še tudi kak kopaček, ki se sonči na bregu Ljubljanske ali pa vsaj na domači terasi.

u — **Dijaki sejem, ki ima v Ljubljani že zelo staro tradicijo,** je letos spet spremenil svoje torišče in sicer se razvija kupčija pred trgovinami stariharjev ob Ljubljanci. Dasi je kupčija šele v prvem razvoju je kupčevanje prav živahno. Treba je pač pametno obrniti vsako liro, saj šolska mladina dobro ve, kako važen je sieherni denarčič za družinsko oskrbo.

u — **Nova stavba.** Prijazna mestna četrt Stan in dom je pred nedavnim obogatela za novo stavbo. Na dvorišču ob Glinski ulici so zgradili lepo dvonadstropno stanovanjsko hišo. Novo poslopje, ki ima sodobno urejena stanovanja, je last g. Podobnika iz Glinske ulice, Stan in dom se lepo razvija in je zelo priljubljen mestni okraj, posebno zaradi zdravega zraka in miru, ki tam vlada, in je neposredno povezan s cestno železnico z mestnim središčem. Važno, še nereseno vprašanje Stana in doma je podaljšanje Postojnske ulice do milarne. Mnogo parcel je tam še nezazidanih.

u — **Dela na novi zgradbi pri stari ukarni** se bližajo koncu. Triorji podporni stebri so res monumentalne oblike, tako da bo naprava v okras ne samo okraju Sv. Petra, temveč vsej Ljubljani. Ob zgradbi bo zgrajena tudi ribja steza. Kadar bodo dela zaključena in bo novi jez izročil svojemu namenu, bo dokončno urejena tudi vsa struga Ljubljanske, ki je bila doslej skoraj zmeraj suha. Šele tedaj bo sodobno pristanišče na Prulah prišlo o veljave.

u — **Krompir za zimsko zalogo** na odrezke za mesec oktober bodo trgovci prodajali samo še do torka 20. t. m. Kdor do tega roka ne bo vzel krompirja, mu bodo odrezki zapadli. Obenem mestni preskrbovalni urad sporoča, da bodo trgovci današnji dan začeli prodajati po 10 kg krompirja že na odrezke nakazne za mesec november ter bo s tem omogočeno, da si prebivalstvo že sedaj prisrbi zalogo krompirja. Spet pa prebivalstvo opozarjamo na skrbno varčevanje s krompirjem, ker je ta krompir namenjen za zalogo pozimi. Poleg že objavljenih trgovcev prodajajo krompir tudi še: Društvo-Ilavni Anka, Bernckerjeva 5; Sever & Comp, Gospodarska cesta; Konzuma zadruga na Medvedovi cesti in Urek Franc v Hotimirovi ulici 13.

u — **Ljubljanske gospodinje štedijo s kurivom.** Ne glede na sam poziv v listih štedijo ljubljanske gospodinje s kurivom, kolikor le morejo. K sreči imamo ugodno jesen, ki še nikakor ne zahteva kurjave po sobah in je torej treba kuriti le v štedilnikih. Zelo se v sedanji dobi občuti blagodat plinskega štedilnika. V primeri s kuho ali peko na štedilniku, ki ga je treba kuriti z drvmi ali premogom, je gospodinja z vsako jedjo na plinskem štedilniku prej gotova. Tudi so izdatki za plin manjši kakor za premog ali drva. S pomivanjem posode pa tudi ni toliko opravil, kakor bi bilo, če bi ljubljanske gospodinje pripravljale jedila na navadnem štedilniku, kajti kuhanje s plinom ne zapuša saj. Pred sedanjo vojno je nudila mestna pilnarna pri nakupu plinskih štedilnikov kakor tudi vseh plinskih aparatov različne ugodnosti. Gospodinje, ki zdaj bridko občutijo pomanjkljivost v kuhinji, kjer nimajo plinskega štedilnika, bodo pač po sedanji vojni takoj poskrbele za nj. Ni dvoma, da bodo ljubljanske gospodinje, čim bo spet dana možnost, vsa oskrbljena s plinskimi ali električnimi štedilniki.

u — **Da preprečimo gnitje sadja v shrambah,** kar je zlasti letos zelo važno, priporočamo sadjarsko glasilo, da dobro osmažite in razkužite vse shrambe in kleti. Stene, strop pa tudi tla pokropimo temeljito z dvadod tridostopno bakrom-apneno brozgo. Lesene police, lese in zabojne prinesimo iz kleti, vse dobro umijmo in pustimo nekaj časa na zraku in soncu. Tako osmažene in pripravljene shrambe še zažvepljamo. Za en kubični meter prostora je treba 6 gramov žvepla, ki ga stremo na žerjavico v kaki posodi. Najpriladnejše pa so posebne v ta namen prirejene žvepelne palice, ki jih obesimo na žico, polijemo nekoliko s spiritom in zažemo, klet pa za 24 ur neprodno zapremo. Po preteku tega časa prostor prezračimo, enako pripravimo tudi kleti in shrambe za shranjevanje krompirja in zelenjadi.

u — **MLAD slikar Miloš Sušteršič** je s svojo prvo samostojno razstavo dokazal svoj ustvarjalni talent. Nenavadno velik obisk občinstva in nakup njegovih umetnin je najbolj zgovoren dokaz za to. Razstava je občinstvu na ogled vsak dan od 9. do 18. neprekinjeno do 20. t. m.

u — **Objava.** Daljni svoji pok. policijskega komisarja Kazimirja Kukoviča nas prosijo za objavo v interesu resnice, da je pokojnik od pomladi leta 1941 bil pridržen le oddelku za prenašanje in pobiranje draginje ter je ta posel izvrševal z veliko ljudomilostjo.

u — **Specijalni stenografski tečaji** — dnevi in večerni — na trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, se prične 16. oktobra. Vpisovanje dnevno dopoldne, popoldne in zvečer. Posebni oddelki tudi za dijake (inje). Učnina zmerna, vsakmur dostopna. Znanje stenografije in strojepljanja je danes pomembna važnost za vse poklice v raznovrstnih strokah. — Posebni strojepljarski tečaji. T. drobne informacije in nebrezplačne prapke s slikami doblite v pisarni ravateljstva. Dnevi in učne ure po želji obiskovalcev.

u — **Mali gospodar** — žezga obveščata vse naročnike zimskih krmil, da dvignejo v soboto 17. t. m. (ves dan) v društveni pisarni, Gallusovo nabrežje 33, nakaznice za korenje, katerega lahko tudi zamudniki še naknadno naroče. Naročilnice in denar naj prinese naročniki s seboj.

u — **Neprekinjeno 15. t. m.** začenjamo nove dopoldanske, popoldanske in večerne tečaje modernih jezikov (italijansčina, nemščina, francoščina) po najbolj preizkušeni metodi, s katero že dosegamo odlične uspehe. Posebej se opozarjamo na korverzacijske ure za tiste, ki so kjerkoli že predelali začetno snov. — Istega dne »črčenjamo stenografski« (slovenska, nemška, italijanska stenografija) in strojepljarski tečaj. Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16. Mestni trg 17-I.

u — **Ker so se šole začele,** opozarjamo starše, ki žele, da se njih otroci uče ob stalnem nadzorstvu (priprava, razlaga, izpraševanje, poprava domačih nalog itd.), naj se javijo na Mestnem trgu 17-I. To velja tudi za tiste, katerih otroci ne morejo iz kakršnihkoli vzrokov rešno obiskovati pouka. Poučujemo dijake (inje) srednjih, strokovnih in ljudskih šol vsak dan 2 uri vse šolsko leto. Važno je tudi za dijake, ki se vozijo, za katere imamo vsak dan posebne ure, da se uče na toplem, kjer čakajo na vlak. Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in 14. do 16. Korošičev trg, Mesni trg 17-I. — Pripravljamo tudi za privatne izpite.

u — **Nesreče.** Pes je ugriznil v desno nogo 28letno hčerko posestnika Ano Virantovo iz Zellmeja. Z drevesa je padel in si zlomil nogo 10letni sin čevljarja Janez Dr. mastja iz Dravci. S kozolet je padla in si zlomila levo nogo 65letna užitarica Ivana Svetetova iz Tomšija. Tramvaj je podrl v Prešernovi ulici 33letno Antonijo Šausovo iz Ljubljane, tako da je dobila poškodbe na glavi. Pri nabiranju dračja v gozdu je padla in si zlomila desnico 62letna zasebnica Antonija Ahacčeva iz Dravci. Pod voz je prišel 3letni sinček hišarja Feliks Znidaršič iz št. Vida pri Stični. Dobil je poškodbe po vsem telesu. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

Iz Gorenjske

Odlikovanja. Na predlog gauleiterja dr. Rainerja je Adolf Hitler odlikoval celo vrsto koroških javnih delavcev. Med drugimi so dobili zlati častni znak za 40letno zvesto službovanje prof. Anton Kolbitsch, srebrni znak za 25letno zvesto službovanje pa višji študijski svetnik dr. David Pucher, dr. Rudolf Wietschnig, študijski svetnik Anton Anderlüh, dr. Avgust Apč, Maks Bradacsek, Leon Jankotič, Jožef Friderik Perkonig, Konrad Vaupetitsch, Adalbert Zerzawy, Maks Andreč, Rudolf Slutz in Mihael Isak.

O oskrbi orožniških postaj s knjigami poroča gorenjski tehnik: Gorenjske orožniške postaje so raztresene po samotnih in oddaljenih vaseh. Podružnica državnega propagandnega urada na Bledu si je prizadevala, da presrbi nekaj razvedrilne tam tako rekoč v najsprednji fronti službojučim možem v njihovih pičlo odmerjenih prostih urah. Pokrenjeni koraki so imeli tudi uspeh in tako je mogel vodeti poročevalec Reisinger ob priliki službenega razgovora v veliki sejni dvorani deželnega svetnika v Radovljici izročiti poveljniku orožništva na Bledu majorju Schnitterju veliko število knjig, novel in družabnih iger kot Jarijo blejske podružnice državnega propagandnega urada za Koroško, namenjeno vsem gorenjskim orožniškim postajam. Knjige in brošure so bile dane na razpolago v takem številu, da bodo pri vsaki postaji tvorile temelj za malo knjižnico. Ta dar naj bo priznanje orožnikom za njihove dosedaj dosežene uspehe in hkrati pobuda za nadaljnje krepko delo.

Operetne predstave v Kranju. Narodno-socialistična skupina Kraft durch Freude je priredila v Kranju sedem predstav Leharjeve revijske operete »Dunajske žene«. Od teh je bilo pet zaključenih prireditev za vse kranjske obrate, dve pa sta bili splošno dostopni. Gorenjski tehnik poroča, da so bile vse predstave razprodane in da je bila izvedba zelo dobra. Tenor dunajske radijske postaje Franc Borsos ter njegovi soigralci Liza Andergastova in Romi Burgerjeva ter ostali igr. lci so bili odobravljeni. Enako dunajski balet. Orkester je vodil Jože Racha.

Na Jezerskem je sklical zborovanje na novo postavljeno krajevni skupinski vodja Janez Egger. Razglasil je svoj delovni program in dal svojim sodelavcem navodila za bodoče delo v jezerski občini. **Huda nesreča otroka.** V Vrančah na Koroškem je dvehletni otrok Vinfrid Gross v kuhinji z metlo prevrnil lonec vrele juhe s štedilnika. Juha se je razlila po otroku in ga poparila po obrazu, vratu in prsih. Isti dan se je v Vrančah zgodila še druga nesreča: delavec Alojz Kamper je pri skobelniku zašel z desnico v stroj, ki ga je hudo poškodoval. Podobna nesreča se je zgodila v Vetrinju, kjer se je nevarno ural za pri cirkularki 45letni mizar Peter Pavlič. V Celovcu pa se je nevarno ural 24letni usnarj Franc Potočnik. Poškodovanci so bili prepeljani v bolnišnico.

V Gorjah je bilo zborovanje kmetov za povzdigo kmetijskega. Po nagovoru kmetijskega vodje Polikurjaka je župan Alojz Ambrožič pojasnil kmetom americe obdelave, da se povzdigne kmetijstvo tudi na

Gorenjskem in s tem pomaga nemškemu narodu do zmage.

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: 21letni letalski deseterik Jožef Scharnagel, 34letni planinski višji deseterik Hans Rampitsch, 30letni planinski lovec Martin Mandel, 28letni letalski podčastnik Gerlot Gleiss in nadporočnik dr. Hans Jurij pl. Steinhart, ki je bil odlikovan z železnim križcem prve in druge stopnje, ter 20letni vojak Hans Jörg.

Za potujočo sušilnico se zavzema v celovškem dnevniku neki sadjar, ki piše: Letošnje poletje nas je bogato obdarilo z različnim radjem. Toda zdaj se čutijo težave, kako naj izkoristimo obilno letino hrusk. Najbolj jo ustreza potujoča sušilnica, ki bi jo okrožno kmetijsko vodstvo posojalo za kratko dobo posameznim posestnikom. Pozdraviti bi bilo treba, če bi bila Koroška prva tudi v tej gospodarski zadevi.

Ugodnosti za vojne poškodovance v planinskih domovih in kočah so po največjih določbah nemškega planinskega društva naslednje: težko poškodovani bojevniki iz prve in sedanje svetovne vojne uživajo v planinskih domovih in kočah iste pravice kakor člani. Izkazati se morajo z legitimacijo. Enako ugodnost uživajo spremljevalci, ako poškodovanci dokažejo, da jim je spremstvo potrebno.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. Z Dunaja so sporočili v Maribor, da je v neki odtoni bolnišnici umrl 33letni strojni kurjač Janez Čančala doma iz Maribora. V Grajski ulici v Mariboru je umrla v visoki starosti 89 let zasebnica Marija Englerjeva, rojena Šmilgovčeva. — Na vzhodni fronti je padel planinski deseterik Maks Polensak, edinec svojih staršev, star šele 21 let, doma iz Maribora.

Ljutomerski komorni glasbeniki so priredili svoj peti večer komorne glasbe v šoli za voditeljice nemške mladine v Apaški kotlini. Šola je nameščena v odtonnem gradu. Grajska dvorana je prav primerna za koncertne in druge prireditve. Koncert ljutomerskih glasbenikov je bil pretekli ponedeljek, ko so se tečajnice že pripravljale k slovesu Izvajali so Haida, Schuberta in Beethovna. Kot gosta sta sodelovala operna pevka ga. Jerica Probstova in konzervatorist Richter.

Nov kinematograf so odprli preteklo nedeljo v Rogški Slatini. To je 21. kinematografsko podjetje na Spodnjem Štajerskem. Pri prvi predstavi je izpregovoril krajevni skupinski vodja Miglitsch. Upriporili so film »Koncert po želji« in zvočni tehnik. V kinematografu je prostora za 404 gledalce.

Plesni večer. V Götzovi dvorani v Mariboru bosta v torek nastopila prva baletrina berlinske nemške opere L. Zelota Kösterjeva in prvi plesalec Kockel Stahl. Na klavirju bo spremljala Marija Klamarkarjanova, konferiral pa bo Fritz Guem. Prireditve je pod okriljem prosvetnega oddelka Heimabunda.

Strokovni tečaj v Slatini Radenci je bil prirejen preteklo soboto in nedeljo v prvi vrsti za delavce tekstilne industrije na Spodnjem Štajerskem. Predaval je študijski svetnik prof. Borovsky iz gospodarske šole v Mariboru. Sledili bodo še nadaljnji tečaji za tekstilno delavstvo v Mariboru.

Nevarno se je urezala z nožem 22letna Hedi Stieltzova, zaposlena na veleposlovstvu v Zgornjem Radvanju. Močno krvavečo so pripeljali v mariborsko bolnišnico.

O ljudskem zdravstvu je predaval v petek v dvorani okrožnega vodstva v Celju sedanji celjski primarij dr. Valter Ritter. Opisal je zgodovino zdravilstva ter važnost higijene in telovadbe za zdravje. Nadaljna predavanja bo imel v januarju in marcu.

Iz Hrvatske

Nov filmski tehnik. Pred dnevi je izšel že 40. filmski tehnik z bogato in pestro vsebino. Pretežni del slik je povzel s Polglavnikovega obiska na vzhodnem bojišču, ostali del pa je posvečen domačemu življenju.

Franjo Vedrin — načelnik Zveze grafičnega delavstva. Državni saveznik je imenoval za načelnika hrvatske zveze grafičnih delavcev v Zagrebu Franja Vedrina.

Tombova v korist Rdečemu križu. V dnih Rdečega križa so bile po zagrebških kavarnah tombole, katerih čisti dohodek je bil namenjen Rdečemu križu.

Spominski večer za pesnikom Preradovićem. Društvo Zagrebčanov je v torek v. edlo spominski večer za hrvatskim pesnikom I. trom Prerad

Novi roman „Jutra“

V nedeljo, dne 18. oktobra 1942

prične izhajati v našem listu roman izpod peresa avtorja, ki ga čitatelji »Jutra« še ne poznajo:

P. G. Wodehouse

PODJETNI SAM

P. G. Wodehouse je v širokem svetu dobro znan humorist in gleda na svoje ljudi z veselimi očmi človeka, ki mu je vse za smeh. Tudi »PODJETNI SAM« je označen kot »humorističen roman«.

Junak romana je tipičen predstavnik današnje — ali bolje včerajšnje — »nogometne generacije«: nekoliko lahkomišeln, časih malce neroden, časih presenetljivo bister, zmerom pa srčno dober in simpatičen dečko, ki se bo tudi našim čitateljem prikupil.

Sicer pa: »PODJETNI SAM« ni le humorističen, ampak tudi ljubezenski in kriminalni roman, oboje v najboljšem pomenu besede. Zanimiva, napeta in vrhu tega še vesela zgodba — prav takšna, kakršnih je človek dandanes najbolj potreben!

Ne zamudite pričetka:

V nedeljo, dne 18. oktobra 1942!

SPORT

Jesenski turnir Ljubljanske nogometne zveze

Prvo kolo bo v nedeljo na igrišču Ljubljane in bo obsegalo pet tekem — V turnirju A sodelujejo štiri moštva, v turnirju B pa sedem

Ljubljana, 15. oktobra. Ljubljanska nogometna zveza je objavila pred dnevi poziv za sodelovanje v dveh nogometnih turnirjih. V torek je bil v prostorih CONIA zadnji sestanek, s katerega smo sedaj prejeli naslednje obvestilo:

Tekme prvega kola. Iz zaključka prijav za sodelovanje izhaja, da bodo nastopila v turnirju A (do 16. leta starosti) štiri moštva, v turnirju B (brez omejitve starosti) sedem moštvev.

Turnirja bosta izvedena po prvenstvenem sistemu in bo vsako moštvo igralo po eno tekmo z vsemi drugimi moštvami svoje skupine. Moštva turnirja B so razdeljena v dve skupini: prvo skupino sestavljajo štiri, drugo pa tri moštva.

Obe prvi moštvi vsake skupine bosta igrali odločilno tekmo za 1. in 2. mesto, obe drugi moštvi vsake skupine pa bosta igrali odločilno tekmo za tretje mesto.

Tekme se bodo začele v nedeljo 18. oktobra pa naslednjem sporedu:

TURNIR A
O 10.30: Dop. tobačne tovarne — Žabjak.
Ob 11.30: Vič — Mladika.

TURNIR B
Ob 13.30: Vič — Žabjak.
Ob 14.50: Dop. tobačne tovarne — Mars.
Ob 16.10: Ljubljana — Korotan.
Mladika počiva.

Tekmi v turnirju A bosta trajali dva polčasa po 25 minut, tekme v turnirju B pa dva polčasa po 35 minut. Vse bodo na športnem igrišču SK Ljubljane ob Dunaj-

ski cesti. Vsa sodelujoča moštva morajo privedi s seboj mejnega sodnika z zastavico in prinesiti po eno nogometno žogo.

Odredbe za občinstvo. Občinstvo bo tekam lahko prisostvovalo. Vstopnina dopoldne 1 lira, popoldne 2 liri.

Obvestila za klube. Z naslednjim obvestilom bo objavljen popoln koledar tekem. Opozarjajo se klubi na dolžnost da izroče sodnikom poimenzni seznam igralcev, ki bodo nastopili v moštvu. Vsi igralci morajo prinesiti s seboj uradno izkaznico, ki bo svedočila njihovo starost in identiteto.

Vodstvo turnirja je poverjeno odboru, ki ga tvorijo podzupnik CONIA, zvezin predsednik in predstavnik sodnikov. Odbor se bo sestel vsak torek da pregleda poročila sodnikov in eventualne ugovore. Vsi sklepi, nanašajoči se na turnir, bodo objavljeni v obvestilih v časopisju. Tako obvestila bodo enakovredna uradnim objavam.

Obvestila sodnikom. Za vodstvo tekem v nedeljo 18. t. m. so bili odredjeni naslednji sodniki: ob 10.30: Dop. tobačne tovarne — Žabjak g. Jerman, ob 11.30: Vič — Mladika g. Rado Zajec, ob 13.30: Vič — Žabjak g. Makovec, ob 14.50: Dop. tobačne tovarne — Mars g. Hinko Kos in ob 16.10: Ljubljana — Korotan g. Erlich. Vse tekme bodo na igrišču Ljubljane. Vsi sodniki bodo morali oddati poročilo o tekmi turnirskemu odboru v CONIjevem uradu do naslednjega ponedeljka ob 17.

Določitve sodnikov za naslednje tekme bodo vedno objavljene v časopisju.

Med vrstami

Drobit z nogometnih terenov... Skoraj vse nedelje tja do srede novembra bodo oddane letos za velike mednarodne prireditve. Prva med njimi bo to nedeljo mednarodna tekma med Nemčijo in Švico v Bernu. Kakor Nemci se tudi Švicarji resno pripravljajo za to preskušnjo ter so zadnjo nedeljo pregledali svojo izbrano enajstoro v tekmi proti najmočnejšemu domačemu klubu Grencenu. Reprezentanca je zmagala z 1:0, toda nič kaj prepričljivo. Ker tudi Nemci niso najbolj zadovoljni s svojo napadalno vrsto za Bern je težko reči, ali se bo to pot Nemcem godilo bolje kakor se jim je v zadnji tekmi proti Švedom sredi Berlina. Tekmo bo sodil znani španski sodnik Escartin. Ker smo že pri sodnikih zapisali še to, da bo tekmo med Švico in Madžarsko v Budimpešti vodil dne 1. novembra italijanski sodnik Scarpi, za tekmo med Švedsko in Švico pa so za dan 15. novembra izbrali Nemca dr. Bauwensa.

Zadnja nedelja tudi v madžarskem prvenstvu ni minila brez presenečenja. Najbolj nepričakovano je prišel poraz, ki ga je Elektromosus zadel Vasas 4:0. Prvak Csepel je igral neodločeno 2:2 v Szolnoku, Ferencvaros pa je porazil enajstoroicu Di-mavaga s 5:2 in je zdaj na prvem mestu med klubi prve lige. Med ostalimi izdaj velja omeniti ponovni remis v dobro Novosadčanov, ki so to pot opravičili z eno točko v dobro in izidom 3:3 proti Salgotarjam. Tako so tudi v tem kolu pokazali ti novi nasprotniki v najboljši madžarski nogometni družbi.

Zelo priljubljena je nogometna igra tudi po spodnještajskih terenih, velikih in tudi majhnih. Mariborski poštari, ki so se šele pred kratkim zbrali v samostojni ednici, igrajo nedeljo za nedeljo in še prav uspešno povrh. Zadnjič so gostovali v premogovnem revirju in so najprej pokazali, da res nekaj znajo, v Hrastniku, kjer so brez težav dobili tekmo s 5:1. V Trbovljah je bila naloga zanje vendarle pretežka in so se morali zadovoljiti s precej izdatno lekcijo (2:7), toda res je, da so si nesreče nakopali sami z lastnimi goli, razen tega pa se jim je tudi poznala tekma prvega dneva. Isti dan so v Trbovljah gostovali tudi Litijani, ki so s tankjšim nogometnim naraščanjem igrali neodločeno 5:5. Železničarji iz Maribora so ta termin izrabili za prijateljsko tekmo v Gradcu, kjer so proti šibkemu nasprotniku Puchu izgubili s 4:5.

Tradicionalna celovška tekma za pokal 10. oktobra, ki je na sporedu vsako leto ob obletnici koroskega plebsicev, se je to pot končala s tesno zmago boljšega nasprotnika KAC-a, ki je enajstoroicu LSV, prav tako iz Celovca, spravil ob dragoce no darilo okroglega vodje dr. Rainerja s 3:2 (2:1).

Velika kolesarska dirka, ki bo ob enem zadržja v letošnji vojni vojni po Italiji, bo to pot izjemoma že v soboto 17. t. m., in sicer osemindeseta repiza vožnje po Lombardiji. Proga, ki meri 184 km, bo vodila iz Milana mimo raznih lombardijskih mest, spet nazaj v milansko mesto, kjer bo končni cilj na dirkališču Vigorelli. Na tej dirki bodo sedela na startu vsi, ki so sodelovali pri doseganju delnih preskuš-njah za končno oceno in nagraditev v tej za vojno dobo prireditvi namesto prej znane neprekinjene vožnje po vsem polotoku, ki je bila vsako leto glavna privlačnost kolesarske sezone. Razunajo, da bo šlo na progo rekordno število vozačev, med njimi vsi »kanoni« na kolesih, ki smo jih zasledovali letos po tolikih dirkah na cestah in dirkališčih.

Plavalna sezona je zaključena, o tem ni nobenega dvoma, tembolj, ker smo že tudi sami občutili sveže vetrove s severa in hiteli zapirati okna in razpoke tudi. Zdaj lahko delamo bilanco o letošnjih dogodkih v vodi. Preden bo nastopila nova sezona, jih bomo citali in zapisali še več, toda za danes nekaj glavnih — in ne preveč napornih števil — z letošnjih nastopov po italijanskih bazenih. V številkah (brez imen) je ta bilanca takale: na 100 m prosto 1:00,7; na 200 m prosto 2:18,2; na 400 m prosto: 4:50,9; na 1500 m prosto 20:31,8; na 100 m hrbtno 1:13,7 in na 200 m prosto 2:53,5.

O nekem francoskem plavalcu slišimo zdaj zelo laskave stvari. Lucian Zins je njegov ime in na hrbtnih progah je najboljši, tako vedo povedati naši viri. Mladi mož se je zadnjič v Troyesu vrge na progo 400 m in jo preplaval v času 5:15,6, kar je ob enem nov evropski rekord. Zins je s to znanako izboljšal oficijelni evropski rekord Nemca Schlaucha, ki je plaval 5:21,8, in tudi neoficijelno boljši čas šveda Björna Borge iz 1. 1939. ko mu je uspelo priti na 5:15,9.

Boksarji za zeleno mizo in na deskah... Francoska boksarska zveza je prijavila svoj pristop k mednarodni profesionalni boksarski zvezi za Evropo v Rimu in ob enem sporočila, da je izstopila iz stare boksarske unije. Zdaj se bodo vsi francoski boksarji lahko borili z ostalimi člani nove zveze, ob enem pa bo njihov najmočnejši tovariš Cerdan, ki je pred kratkim tako bliskovito porazil španca Ferrerja, dobil oficijelni naziv evropskega prvaka v welterski kategoriji.

Ta Marcel Cerdan pa je med tem tudi že iz Španije prejel vabilo, naj bi še do konca meseca prišel v Španijo in se še enkrat spoprijel s Ferrerjem, Španci bi radi očitno čimprej oprali oni poraz po 100 sekundah. Toda Cerdan je bil ta čas že od-dan za drug nastop, in sicer za 7. novembra proti Beljeju Al Bakerju, tako da za enkrat ne bo mogel ustreči Ferrerjevi želji. In mudi se mu tudi ne prav posebno, čisto umljivo!

Celso Maria Garatti:

Učenjak

Nisem hotel postati učenjak. Vem, da so se zaradi tega na univerzi bedno izgovorili, da mi ne morejo podeliti naslovov, diplom, učiteljskih stolic in državnih mest.

Pa naj bo! Ugaja mi vedeti malo in v to slepo verovati. Ali bi mi tisto, kar ne verjamem, koristilo? Ugaja mi tudi, da mi znanje koristi. Jaz lahko to storim, učenjak ne! »Učenjak!« velijo ljudje. »Kakšna je Zemlja?«

»Okrogla!« reče učenjak. »Okrogla, po Galileju.« »Kako, po Galileju?« rečejo ljudje. »Pač,« reče učenjak, »ker je po Koperniku grbaste oblike. Desmoullins na s svoje strani trdi, da je podobna zaledju madame Dubarryjeve, a lord Stephan prisega, da je nekakšen neprozoren obroč, povsem sličen podvezam Henrika VIII.« »Torej, kakšna je?« »Hm, kdo ve! Saj razumete!...« »Učenjak!« vprašajo ljudje. »Ali veste, kako je umrl Peter?« »A! A!« se smehljajo učenjak. »Kateri Peter?« »Jaz vem za vse Petre, kako so umrli. Morda misliš na svetega Petra, ki je umrl leta 65. po Kristu, na križu? Ali na Petra, kralja Madžarske, ki je umrl 1047 v ječi, a so mu prej iztaknili oči? Ali na Petra Krutega, kastiljskega kralja, ki je bil žrtev izdajstva v bitki 1. 1368? Ali na štiri Petre, ki so bili kralji Portugalske, ali oni štirje iz Navare?«

»Joh, ne ne!...« rečejo ljudje. »A, razumem!« reče učenjak. »Vi merite na bizantinskega cesarja Petra, ki je umrl v ujetništvu 1. 1219, ali morda na bolgarskega kralja Petra, ki je bil umorjen 1. 1197, ali, kar je še bolje, na Petra Vellkga, ki je izdihnil 28. januarja 1. 1725 za resničnimi neozdravljivi boleznijo?« »Toda ne, ne!« rečejo ljudje. »MI mislimo na tvojo strica cav. Petra Feluchija, ki je umrl pred tremi dnevi.«

»A, kaj naj vem!« reče učenjak, »nikjer ni pisano o tem. Toda, zakaj je umrl?« »Učenjak!« rečejo ljudje, »kolikšno je tvoje znanje?« »Veliko,« reče učenjak. »Poznam zgodovino, zemljepis, kemijo! Vem tudi, kako se dela magnezija.«

»In ti izdeluješ magnezijo?« »Ne,« reče učenjak, »je ne izdelujem.« »Nu, torej,« rečejo ljudje, »čemu ti koristi znanje?« »Pač!« reče učenjak. »Toda glej!...« »In kaj še znaš?« vprašajo ljudje. »Jezike!« reče učenjak. »Filozofijo, prirodopis, mehaniko, infinitesimalni račun.« »In veš, da si bedak?« vprašajo ljudje. »Presneto!« reče učenjak. »Tega ne!« »Vidiš?« rečejo ljudje. »Ali bi ne bilo bolje, da bi namesto grščne vedel to?« Učenjak tedaj skloni glavo in sežge svoje ogromne knjige.

Noč ga zavije v svoj materinski plašč pozabe. Evo, zakaj nisem hotel postati učenjak in nikdar ne bom postal.

Drobne zanimivosti

Huda golobica brani svoje mladiče. V Benetkah se je nedavno primeril nenavaden dogodek. Nad stebrom sloveče cerkve Frari je golobica krmlila svoje mladiče. Nekemu dvajsetletniku je padlo v glavo, da bi splezal tja gor in si vzel mladiča, da bi se z njim igral. Ko je prišel že blizu gnezda, je začela golobica mati frfotati in je grozila s kljunom, pripravljena do skrajnosti braniti svoje mladiče. Deček se je prestrašil, najbrž ga je ganila tudi materska ljubezen, postal je nemiren in se je umikal nizdol po stebri. Toda golobica še ni jenjala. Zaganjala se je v dečka, ki je v zmedenosti naenkrat izgubil oblast nad samim seboj in je padel z višine kakih petih metrov na trdi tlak. Smrtno nevarno poškodovanega so prepeljali v bolnišnico.

Živali s popkom na hrbtu. V živalski vrt v Monakovem so te dni pripeljali živalce pekaris ali bizamske svinje. To so ljubke drobne divje svinje iz Južne Amerike. Najzanimivejša telesna posebnost teh živalce je, da imajo na hrbtu pod gostimi dolgimi ščetinami žlezo, ki izloča masčobo. Masčoba ima poseben vonj, je pa svinjкам zelo prijetna ter se medsebojno pridno mazže s tem svojim čudnim mazilom. Hrbtana žleza je tem svinjкам že pred sto leti pripomogla do slovesa. Ko so namreč po odkritju Amerike našli te živalce, so imeli masčobno žlezo za popek in so strmel nad edinstveno živaljo, ki je imela popek na hrbtu.

Orjaška kača v Barceloni. Nenavadno velika boa, dolga več kakor devet metrov, je prispela s španskim parnikom »Domine« z Nove Gvineje v pristanišče v Barceloni. Namenjena je za ondotni živalski vrt. Orjaška kača so prevažali v velikem kovinskem zaboju, ki ima rešetke. Kača je v dobi vsega potovanja po morju po-zila samo dve živi kokoši. Na istem parniku so pripeljali štiri mesece staro gorilo, ki bo prav tako obogatila živalski vrt v Barceloni.

Otroški povoji za vstopnino. V Kodanju bodo te dni uprizarili prav posebno zanimiv film, oziroma še zanimivejša od filma bo vstopnina. Kdor bo namreč hotel imeti vstopnico, je ne bo mogel kupiti z denarjem, marveč — z troškimi povoji. S tem nenavadnim pogojem hočejo v Kodanju pridobiti za siromašne dojenčke čim več zimskega perila. Prva predstava je že bila docela »razprodana«. V kratkem se bo prireditelj ponovila. Prireditelji upajo, da bodo že z dvema takima dobroteljnima predstavama nabrali toliko povojev in otroškega perila, da bodo za letošnjo zimo oskrbeli vse siromašnejše dojenčke v Kodanju.

Milijoni uradništva v Zedinjenih državah. Nemški listi so objavili najnovejšo statistiko uradništva v Zedinjenih državah. Medtem ko je lani bilo 1.445.000 uradnikov, je število do letošnjega junija naraslo na 2.207.000. Dnevnik »Time« sodi, da bo do junija prihodnjega leta v Zedinjenih državah vsekakor že tri milijone uradnikov.

Ciganska taborišča na Slovaškem. Kako na Hrvaškem, Bolgarskem, Madžarskem in v Rumuniji je ciganska nadloga

M A L I OGLASI

Službo dobi

Postrežnico
pridno, pošteno in čisto, za dopoldanske ure — sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13940-1

Fanta
za raznažanje in dela v trgovini sprejem. Mestni trg 18, trgovina. 13934-1

Službe išče

Mesto praktikanta
za zobotekniško študij. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Praktikantka«. 12930-2

Mesto uradnice
z znanjem italijanske in nemškega jezika. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Praktikantka«. 12929-2

Mesto zobne asistentke
sprejme dobra moč. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Praktikantka«. 13928-2

Pouk

Odličnjakinja
petošolka, nudi instrukcije. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dijakinja«. 13927-4

Prodaj

Globok voziček
lep, ugodno prodam. — Mirje 9. 13935-6

Železen štedilnik in različne peči
zelo poceni naprodam. — »Merkur«, Puharjeva 6. 13944-6

Pohištvo

Nova pisalna miza, fotelji in različno pohištvo
zelo poceni naprodam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13945-12

Več modernih spalnic
in dnevnih sob z orehovega, mahagonijevega in jesenovega lesa, prvovrstne izdelave, prodaj iz zaloga trdnika Rok Perlič, Ljubljana, Celovška cesta 287. — Vse informacije se dobijo dnevno od 13. do 15. ure pri Perlič, Siska, Jernejeva cesta 53-I. 13946-12

Posest

Travniki z gozdom
Rakovnik, 3154 m2 travnik, 1019 m2 gozd, po Lir 20.— prodam. Florjanska ulica 7, delavnica. 13941-20

Izgubljeno

Izgubila sem
rjavo usnjeno rokavico, gornji del pleten. Oddati proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 13942-28

Otroški plašček
svakostorjave barve, sem izgubila v torek popoldne v Tivoliju. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi. Tobačna ulica 18-I. 13937-28

tudi na Slovaškem prav občutna. Zdaj je sklenila slovaška vlada, da bo spravila vse ciganske rodbine na svojem področju h kristnem delu. Ustanovljena so posebna ciganska delovna taborišča. Tisti cigani, ki so že bili kaznovani, pa bodo v posebnih taboriščih. Rešitev slovaške ciganske zadeve je podobna oni na Madžarskem in v Bolgariji.

Nashe gledališče

Petek, 16. oktobra: ZAPETO.
Sobota, 17. oktobra ob 17: OČE NAŠ... Izven.

Nedelja, 18. oktobra ob 14: UČITELJICA.
Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. Ob 17.30: DESETI BRAT. Izven.

Cvetko Golar »Vdova Rošinka«. Komedija v treh dejanjih. Slika iz kmečkega življenja. Osebe: Rošinka-Pol. Juvanova, Manica-Rasbergerjeva, Tončka-Sancinova, Janec-Cesar, Balantač-Košič, Jernejec-Bratina, Gašpar-Raztresen, Tinče-Podgoršek. Režiser: Fr. Lipah.

Edvard Gregorin: »Oče naš...« Dramatski ciklus v sedmih podobah z uvodom. Miselnal ilustracija posameznih prošenj iz molitve V ciklu so zajete slike iz sodobnega življenja, v katerih je zajel pisatelj razne konflikte, ki so osvetljeni s socialnih in moralnih vidikov. Delo je po zasnovi zelo svojevredno in je našlo posebno pri najširših plasteh ljudstva močan odmev. Igro je zrežiral avtor.

Petek, 16. oktobra: ZAPETO.
Sobota, 17. oktobra ob 17: GASPARONE. Opereta. Premiera. Red Premierski.

Nedelja, 18. oktobra ob 17: TRAVIATA.
Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Prva slovenska izvedba operete »Gasparone« bo v soboto 17. t. m. za red Premierski. Delo je komponiral znani komponist

O cudežu
Osram žarnice

Del prodigio della Lampada Osram

Il filamento a doppia spirale delle OSRAM-D è trafilato con la tolleranza di mm. 5/10.000, precisione molto elevata e in nessun altro campo richiesta all'industria dell'illuminazione per la fabbricazione di lampade di altissima qualità.

Tale esatta lavorazione garantisce la perfetta economia di funzionamento delle lampade OSRAM. Perciò si ottiene con le

LAMPAD E OSRAM: D molta luce e poco consumo

Dvojna vijačnica OSRAM-D žarnice se izdeluje v debelini 5/10.000 mm. preciznost, ki se zahteva le še v optični industriji pri izdelovanju visokovalilnih leč.

Ta točna obdelava je porok za ekonomičnost OSRAM žarnic.

Zelo dosežemo z

OSRAM-D ŽARNICO

mного svetlobe in majhno porabo

G 4

Pridelki

Krmlina pesa
naprodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13933-33

Živali

Psa ovčarja
prvovrstnega, proda zaradi izselitve Hrženjak, Jarska cesta, sv. Kriz, Ljubljana-Mostje. 13925-27

Sobo odda

Oddam takoj
gospodom 2 sobi s kopalnico in sprejemnim dijaka — sestanovalca. Poljanska c. 18-II., levo. 13939-23

Sobe išče

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom, brez posteljnine, isčem v bližini Poljanske ceste. — Naslov pustiti v trgovini Praprotnik, Poljanska, cesta 5. 13938-23a

Prošnje za tricklje

za dovolilnice, kakor tudi prevode v italijanski no oskrbuje pisarna Volčič, Knafljeva (prej Dvotakova) 13, tel. 36-56. 8966-37

no, Predplačilo, Pingpong, Fridnost, Fuch 250 cm., Frule, Polistvo, Priklja 666, Resna in zmožna, Res vredna, Strojna, Sostanovalka, Stančeva, Sam, Stanovanje, Simpatija, Snažno, Skupno življenje, Samostojna 100, Spretna čista, Steklenice, Stanovanje 133, Spretna, Stalno odstop, Sodelujoča, Soba, Sredina mesta, Šiška, Šivilja, Tajna usode, Točna plačnica, Takoj, Takoj 777, Takoj 888, Trajno, Trgovina, Tehtnica, Uspešno poučujem, Upokojenec, Ugodno 777, Uspeh viden, Vestna, Varčna in čista, Vogalna, Veselje do dela, Varčna in vestna, Zasebnik, Zelo soliden, Zima 50, Zdravnik, Za vilo, Zelo solidna, Zmota, Zelma 150, Lir 850.000, L 80.000, L 150.000.

Prošnje za tricklje za dovolilnice, kakor tudi prevode v italijanski no oskrbuje pisarna Volčič, Knafljeva (prej Dvotakova) 13, tel. 36-56. 8966-37

INSERIRAJ

†

Dne 13. t. m. je umrla v 83. letu svojega plodonosnega življenja, stalno pripravljena na obračun s svojim Stvarnikom, naša preljuba, najboljša mati, stara mati, prababica, tašča in teta

Frančiška Jakše roj. Vdovič

posestnica in gostilničarka v Robu

Pokopali smo jo danes na farnem pokopališču v Robu.

Maša zadušnica bo v torek 20. t. m. ob 8. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Rob, Ljubljana, dne 15. oktobra 1942.

Zalujoče rodbine: JAKŠE, ŠTRUKELJ, DORNIK, CIMPERMAN, PETERLIN in LIKAR

»Dijaka prosjaka« Millöcker, opereto je predelal in preinstrumentiral Karl Burkhard. Prvotni libreto sta napisala librettista Zell in Genée, za sodobne uprizoritve ga priredil Rogati. Opereta obsega tri dejanja (4 slike). Za osnovo ima zabavno snov: razne »zločine« sicilijanskega razbojnika Gasparona, ki pripomore mlademu, zaljubljenemu paru do ženitve. Osrednja figura dejanja je župan Nasone, ki ima vse niti dogajanja v rokah. Pel ga bo Zupan. Glavne partije: Carlotta-Ivančičeva, Ermino-Sladoljev, Sora-Barbiceva, Benezzo-M. Sancin, Massaccio-B. Sancin, Sindulfo-Rus, sodelujejo še: Luigi-Planeck častnik-Jetnikar, Tonio-Marenk, sluga-Simončič. Dirigent: R. Simoniti. režiser in koreograf: inž. P. Golovin.

Radio Ljubljana

PETEK, 16. OKTOBRA 1942-XX.

7.30: Lahka glasba. 8.: Napoved časa — Poročila v italijanskih. 12.20: Komorna glasba. 12.30: Poročila v slovenskih. 12.45: Lahka glasba. 13.: Napoved časa — Poročila v italijanskih. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskih. 13.20: Radijske pesmi — orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 14.: Poročila v italijanskih. 14.15: Romance. 14.25: Godalni orkester vodi dirigent Spaggiari. 14.45: Poročila v slovenskih. 17.15: Koncert violonista Karla Rupla (pri klavirju L. M. Škerjanc). 17.35: Četr ure za trdko Nizzardo. 17.40: Pisana glasba. 19.: »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenskih. 19.45: Pesmi in napevi. 20.: Napoved časa — Poročila v italijanskih. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenskih. 20.30: Vojaške pesmi. 21.45: Znanj dueti. 21.15: Pisana glasba. 21.40: Operetna glasba — vodi dirigent Petralia. 22.15: Novi orkester, vodi dirigent Fragna. 22.45: Poročila v italijanskih.